

Доторк
Деніел Кіз

Вони не хотіли завдати комусь шкоди. Вони не злочинці і не вбивці. Вони просто хороші люди, з якими трапилося багато поганого. Однак ніхто не вірить. Тепер подружжя Старків стало вигнанцями. Коли вони заходять до крамниці чи перукарні, їх відмовляються обслуговувати. Здається, ще трохи – і на них оголосять полювання. За що? Карен і Барні зазнали радіоактивного зараження. Кожен, хто проходить повз, боїться навіть випадково доторкнутися до них. А Карен завжди мріяла стати матір'ю... Одного дня їх шокує несподівана звістка. Вона вагітна. Дитина може народитися не такою, як усі. Чи станеться диво?..

Обережно! Ненормативна лексика!

Деніел Кіз

Доторк

Аурії з любов'ю

Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти, і в порох мене обертаєш.

Йов 10 : 9[1 – Тут і далі використано переклад Біблії Івана Огієнка. (Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше.)]

Передмова автора до видання 2003 року

Навіщо потрібне нове, виправлене видання «Доторку»?

Це роман про наслідки нещасного випадку на виробництві, під час якого один працівник, сам того не відаючи, забруднює радіоактивним пилом свій район, дім і тіло своєї вагітної дружини.

Персонажі та дії, зображені на цих сторінках, вигадані. Вони породжені уявою, що базується на подіях, які відбувались у США в 1960-х. Проте випробування, що випало на долю персонажів, відображає правду.

Відтоді як «Доторк» уперше опублікували 1968 року, тисячі людей по всьому світі мимоволі, не усвідомлюючи цього, стали жертвами радіаційного зараження внаслідок нещасних випадків, крадіжок списаного медичного та промислового обладнання й неправильного захоронення радіоактивних відходів.

Влада та ділові кола по всьому світі не вживають необхідних заходів для запобігання зараженням, що спричинені радіаційними промисловими викидами

й нещасними випадками. Що політично, що економічно зручніше замести радіоактивний пил під килимок, а не відкрито звертатися до громадськості, яка вимагає звітів про наслідки бездіяльності.

Джерела радіації часто незаконно скидають деінде, щоб уникнути витрат на захоронення. Правильна утилізація може коштувати до 20 тисяч доларів. А штраф становить лише 2 тисячі. Проте якщо якесь джерело радіації розтопиться на металургійному заводі, радіоактивний метал може опинитись у ваших руках чи в домі людей, яких ви любите.

25 березня 1997 року біля Гаррісберга, штат Пенсильванія, 33 тисячі полотен для лопат виготовили зі сталі, що містила радіоактивний торій. Прибирання після таких подій, відстеження кожного полотна, кожної ніжки столу, виготовлених з такого металу, може коштувати аж 100 мільйонів доларів.

Такі нещасні випадки часто потрапляють у медіа у вигляді новин, проте страждання окремої людини ніколи не враховують у виробничому обліку чи бухгалтерському балансі. Драматичні вибухи на ядерних електростанціях чи складах зі зброєю стають досить відомими, як у випадку аварій на атомній електростанції «Трі-Майл-Айленд» у штаті Пенсильванії, Чорнобилі в Україні та Токаймурі в Японії. Проте висвітлення випадків впливу промислових аварій, невідповідної утилізації чи крадіжок радіоактивних матеріалів зловмисниками або терористами часто затримується на цілі місяці.

Зверніть увагу на ці новинні повідомлення:

ТРИВОГА НА КОРДОНІ США З МЕКСИКОЮ

У п'ятницю, 27 липня 2002 року, місцева влада Мексики підтвердила, що циліндр, розміром 8 на 6 дюймів, з капсулою іридію-192 один дюйм завдовжки, зник під час перевезення між мексиканськими прикордонними містами Тіхуаною й Текате, за 70 миль на схід від Сан-Дієго. Ним користувалася «Пемекс», державна нафтова компанія, для рентгенівських знімків трубопроводів.

Згідно зі словами керівника державної цивільної оборони Мексики Габріеля Гомеса Руїса, невідомо, чи випало обладнання з вантажівки під час перевезення, чи його викрали.

КАНАДА ШУКАЄ РАДІОАКТИВНІ КОНТЕЙНЕРИ

Станом на 2 липня 2002 року п'ять з одинадцяти контейнерів з небезпечними радіоактивними матеріалами зникли впродовж останнього року в Канаді, а їхні пошуки тривають досі. Як заявила Комісія ядерної безпеки Канади, таке устаткування часто крадуть з будівельних майданчиків та вантажівок. Чинівники зазначають, що свідчень про організовану злочинність чи терористів, які б стояли за цими зникненнями, немає. Проте на останні попередження з боку ООН вони відповідають тим, що радіоактивні матеріали, необхідні для створення «брудних» бомб (цими матеріалами обкладають звичайну вибухівку), можна знайти майже в будь-якій країні світу.

Представник конгресу Ед Маркі (Демократична партія, штат Массачусетс) заявив таке: «Осама бін Ладен і "Аль-Каїда" намагаються дістати радіоактивні матеріали. Ми знаємо, що створення "брудної" бомби – одна із заявлених цілей "Аль-Каїди"... Якщо хоч один [радіоактивний пристрій] потрапить на якесь звалище, він може опинитися в руках терористів».

Історія Барні та Карен Старків розказана в цій новій версії, щоб читачі могли спочувати випробуванню, яке випадає на долю таких же людей, як і вони, і щоб попередити промисловий сектор та владу про те, що попереду ще багато роботи. Згідно з «Вашингтон пост» за 4 травня 2002 року, підприємства й медичні установи США, починаючи з 1996 року, втратили близько 1500 одиниць обладнання з радіоактивними складниками.

Примітка автора

Коли я писав «Доторк», використання амніоцентезу[2 – Амніоцентез – аналіз рідини, що оточує плід у матці, задля діагностичної мети.] й ультразвуку для визначення стану плоду було експериментальним. У той час для більшості батьків, як Барні та Карен, було б неможливо дізнатися до пологів, хлопчик народиться чи дівчинка, нормальна дитина чи мутант, жива чи мертва.

Червень

1

Спочатку йому здалося, ніби в спальні хтось рухається, тож він прислухався: дзижчання електричного годинника, рівне дихання дружини поруч, стукіт його серця. Оце й усе. Він запідозрив, що пробудився зі сну через якесь рішення; тепер лише потрібно розпізнати яке.

Карен застогнала й перевернулася на другий бік. У його сні була Карен, прекрасна, як завжди, але інша, з рисами, що належали її сестрі. У цьому полягає відповідь? Чи зможе він злити їх обох в одну так, щоб Карен не здогадалася, що він змінив її? Він заплющив очі, очистив розум і спробував повернути сон. Але той щез.

Барні Старк розплющив очі й лежав, роздивляючись блискучі стрілки годинника. Він кілька разів прокидався протягом цієї тривожної ночі, і щоразу стрілки вирізнялися все менше. За десять друга то були яскраві, здійснені вгору руки; тепер вони безсило обвисли. П'ята сорок.

Барні примружився, роздивляючись маленьке віконечко на годиннику, де мала б бути дата, загадуючись, червоний сьогодні день чи чорний, проте календар циклу не світився. Виробникам варто було взяти це до уваги, особливо в годиннику фертильності. Первісні люди в пошуках надприродного керівництва й втручання богів задля плідних урожаїв і сімей – чим би їм допоміг такий пристрій? Вони б ним, мабуть, дощ викликали. Можливо, йому

варто молитися за громовицю. Барні дратувало, що Карен не змогла сприйняти все це в кращому гуморі. Він так ретельно намагався бути безцеремонним, жартував про годинник, коли приніс його додому, не хотів, щоб пристрій дарував їй відчуття, яке останніми днями їй давало все на світі, – сором. І все одно Барні мусив знати, що її відштовхне його практичність, так само як перевірки, календарі й термометри лікаря Ліроя.

Карен воліла б думати, що діти просто стаються, скорше б вважала їх кульмінацією романтичного кохання й пристрасті якоїсь місячної ночі, без роздумів, планування, знання; віддала б перевагу чистій дитячій вірі в лелеку, а не холодному обчисленню (вона б тепер добряче ляснула його за такі слова із самого ранку!) місячних циклів і температури тіла. Карен узагалі не бачила нічого веселого в примітивній Матері-Землі, що її виліпив Барні, зі звислими грудьми й випнутим животом як офіруванням плодючості богам; аж розплакалася, коли він задля розваги виставив скульптуру на газоні під час минулої повні.

Хоча їй хотілося мати дитину так само, як і йому, вона опиралася медичним перевіркам протягом кількох місяців, навіть після того, як він сам пройшов їх перший. Барні був упевнений, що вона б радше продовжила сподіватися, молитися, мріяти, ніколи не відати точно. І хоча перевірки показали, що вони обоє готові до зачаття, Карен було неприємно від потреби розмовляти про це. Вона через силу заміряла температуру тіла, відзначала цикл, планувала дні, але її непостійність вражала, так наче саме її тіло бунтувало проти ідеї якоїсь послідовності, і на початку було стільки тужливих фальшивих тривог, що Барні подумав, ніби дружина робить усе неправильно, і втратив віру в її бухгалтерію плодючості.

Криза настала, коли Карен почала ходити до циганок, щоб ті ворожили про її долю, консультувалася з дешевими гороскопами в пошуках астральних знаків, шукала в снах екстрасенсорні обіцянки; саме тому, коли Барні прочитав про пристрій у газеті, то пішов і вклав 17 доларів 95 центів у годинник фертильності.

Жінка на касі зміряла його здивованим поглядом, ніби не розуміла, чому цю річ прийшов купувати чоловік, але пояснила, як він працює. То був годинник для спальні (ну звісно!) з механізмом, що рахував і фіксував імовірні сприятливі та несприятливі для зачаття дні, і як тільки його дружина внесе інформацію про її найдовші та найкоротші місячні цикли, годинник зрештою покаже в маленькому віконечку на циферблаті постійний календар із числами, які червонітимуть у ймовірні сприятливі дні.

– Неймовірно! – вигукнув тоді він. – Як рулетка на дітей.

Продавчиня розсміялася з його слів (о, розкажу дівчатам!), а от Карен розплакалася.

Ніби відчуваючи, що він думає про неї, вона перевернулася назад і зітхнула, чорне волосся розсипалося по подушці, одна рука лежала закинута назад, друга – на животі, наче намагалася відчути, чи ще нічого там не з'явилося. Барні замислився, чи її краса не надто виразна для зміни: вії наче японський живопис на білому тлі; високі, але не випнуті вилиці під ідеальною шкірою. Навіть у приглушеному світлі він помітив кілька зморшок. Але Карен з тих, кому важко буде сприйняти той факт, що тіло починає змінюватися.

Десь у тій думці лежала ідея, з якою Барні боровся уві сні. Змінити її обличчя, нахил голови, можливо, те, як вона тримає руки. Але зміни ці походять від її сестри Майри, тієї, що він востаннє бачив чотири роки тому, до того, як вони з Карен одружилися. Чи можливо об'єднати найкращі риси обох так, щоб Карен не дізналася?

Тепер заснути було неможливо, хоча надворі ледь розвиднялося. Барні підвівся з ліжка й вдягнувся. Спочатку кава, а тоді він спробує. Барні не торкався «Венери піднесеної» вже досить давно, та й не планував, враховуючи те, як тепер неспокійно в Центрі. Та він не міг відмовитися від хорошої ідеї. Останніми днями натхнення приходило нечасто. Виходячи зі спальні, він побачив, що голова Карен лежить на боці, ліва рука – під подушкою, права – досі на животі. Якщо вони зрештою зачнуть, йому доведеться змінити обличчя, додати дещо до нього. Жінка, що очікує дитину, живе заради майбутнього, а не минулого.

Барні ввімкнув світло на кухні й усвідомив, що зробив помилку. Умивальник був ущерть заповнений брудними тарілками; стіл стояв неприбраний. Чому вона просто не склала їх у посудомийку? «Не злися, – сказав він собі. – Коли втрачаєш те довбане самовладання, у тебе все інше вилітає з голови».

Він узяв електричну кавоварку, хотів віднести її в підвал, але ніде не міг знайти кришку. Відшукав розчинну каву, але банка була порожня. Вимкнув світло й поклавився вниз.

Зняв вологе покривало зі статуї в натуральну величину й роздивився свою роботу. Без сумніву, Карен достатньо вродлива, щоб позувати для нього; міцне класичне тіло, делікатна права рука, що торкається стегна, ліва рука витонченими пальцями прикриває груди, очі скромно опущені, сумні повні губи. Та, звісно, усе це неправильно, і він знає чому. За останні три роки скульптура (почата, відкладена, знищена, знову почата) майже непомітно змінилася, стала романтичнішою, віддаленішою Венерою, ніж він планував. Не вистачало лише мушлі, Зефірів і Весни, що поспішає з покривалом. Та це було зовсім не його бачення, лише тривимірна версія «Народження Венери» Боттічеллі.

У ранковому сні «Венера піднесена» вже була завершена, і коли готував гіпсову форму, вона ожила й віддалася йому. Проте, як тільки Барні обійняв її, Венера стала жорстокою й почала опиратися, доки глина не тріснула й розсипалася в нього між руками. У неї було обличчя Майри. Окрім очевидної сексуальності й страху в його сні, там також був певний здогад, зрозумів він: думка про те, щоб додати обличчю Карен деяких рис її сестри, обдарувати індивідуальністю, якої їй самій не вистачає, і певним чином повернутися до попереднього бачення. Він знав, як виліпити її губи рішучою лінією та як змінити очі. Пальцями відчував, як глина набиратиме форми. Але спокійно, не варто поспішати, інакше її можна втратити. За красою Майри завжди ховалися сила й захоплення, яких не вистачало Карен. Як же їх показати?..

Чотири роки тому в коледжі; кипуча, захоплива, неймовірно жвава. Постійно в гушавині: у натовпі кожного студентського страйку чи кампанії збору коштів; виступала проти зовнішньої політики США; боролася за права студенток і студентів, права персоналу, права меншин; виходила на протести на захист позбавлених майна, позбавлених права голосу, бідних. І можна було не сумніватися: якщо десь відбувається демонстрація, сидячий чи сплячий страйк за громадянські права, якесь обговорення чи марш проти війни або бідності, Майра там буде, допомагатиме з організацією та проведенням в оточенні захоплених чоловіків, які за нею хоч світ за очі підуть.

Барні пам'ятав її сміх, як вона рухала рукою, коли сварилася (долонею догори, пальці напружені у хватці на кшталт Роденового «Пророка Івана Хрестителя»), і пронизливий погляд блакитних очей, що хапав будь-кого, хто підступав надто близько, і не відпускав своїм запалом. Барні йшов за нею, як і всі інші, спочатку захоплюючись здалеку, а тоді вже ближче. Але навколо завжди було надто багато залицяльників. Зрештою він вирішив

вдовольнитися мрією про Майру в ролі моделі для повністю оголеної скульптури, яку він назвав би «Венера піднесена». Барні почав скульптуру зі спогаду про Майру одного літа в купальнику, нічого їй не розповідав, починав і припиняв стільки разів, аж боявся, що це переслідуватиме його до кінця життя. Споглядаючи статую тепер, він усвідомив, що не варто було міняти первинний задум – надію додати нових рис Венерам, яких ліпили століттями, натякнути на боротьбу між чоловічими й жіночими рисами в богині кохання. Він намірявся створити Венеру, чию красу посилять міць і впевненість, за допомогою вогню Майриних очей, збудження її вигнутої шиї, того, як напружено вона тримала руку. І через неї він покаже напругу сучасної жінки під перехресним вогнем власної психіки.

Тепер Барні усвідомлював, що причиною цього невдоволення, нездатності закінчити роботу було те, що Карен не годиться для цієї ідеї. Вона вродлива, проте її краса надто романтична, сентиментальна, материнська.

Він познайомився з Карен на одній із зустрічей Майри, де у великому будинку сім'ї Бредлі всі тільки те й робили, що писали протестні листи й розпиляли по конвертах, і хоча Карен ніколи не кепкувала з мотивів Майри (навіть іноді допомагала, коли потрібно було малювати плакати чи роздавати листівки), вона й ніколи особливо цим не захоплювалася. Карен вивчала сучасні танці й акторську гру і якось пояснила Барні, коли він поглузував з цього, що сцена для неї – це щось реальніше, ніж пікети. Барні не звертав особливої уваги на Карен, аж доки Майра не шокувала місто Елджин утечею зі своїм немолодим лектором соціології (у Південну Каліфорнію, щоб допомогти організовувати там профспілку працівників-мігрантів і мексиканських збирачів фруктів), а її прихильники залишилися й не могли второпати, що сталося з їхньою богинею.

Коли Майра зникла, Карен розцвіла, стала гарнішою, бажанішою. Барні почав насолоджуватись її наївним романтизмом, почав вбачати в ній людину, про яку потрібно піклуватись і яку потрібно любити, а згодом, коли вони одружилися, вирішив використати її в ролі моделі для ніжнішої, романтичнішої Венери. За три роки їхнього шлюбу він кілька разів ліпив її тіло, проте ніколи не міг закінчити голову, похмуро відзначаючи про себе, що та пасивна відірваність від життя, яка колись його зачарувала, тепер заважає. Як Барні не намагався, усе одно його не вдовольняли її замріяні очі та капризні губи. Певною мірою зобразити Карен було так само важко, як і Майру.

Цього ранку сон підказав йому, що, щоб завершити, йому необхідно додати щось від Майри – об'єднати двох сестер в одну. Працював Барні швидко. Надворі розвиднялося, він хотів ліпити ще принаймні годину, перед тим як рушити на роботу в Центр. Він місяцями серйозно не працював над Венерою, але зараз вона розпалила його, і він не збирався зупинятися. Навіть якщо зовсім трішки поліпить для себе, йому буде легше працювати вдень над глиняними моделями автомобілів.

Його поглинув процес зміни виразу обличчя: лише невеличкий вигин брови, щоб показати нетерплячість Майри; міцніше, майже хлопчаке підборіддя; той вигляд стурбованого очікування в очах. Пізніше він змінить жест її руки; поверне праву долоню вгору, зігне пальці в жменю, ніби вона тримає квітку. Та вже коли Барні взявся до цієї роботи, то зрозумів, що Карен упізнає або вираз обличчя, або жест і це її образить. Він спинився, не відриваючи долонь від слизької глини. Немає потреби вирішувати зараз же. Повернешся, ще раз поглянеш або – навіть краще – попросиш Карен іще кілька разів попозувати, щоб вона сама бачила, як щось повільно міняється, і звикла до цього. Він спостерігатиме, чи вона нічого не запідозрила. Якщо так, їм доведеться про це поговорити. Барні знову змочив тканину, накинув її на статую, накрив ванночку з глиною й вимкнув світло.

Він сам собі приготує сніданок і дасть Карен поспати. Сьогодні зранку добре попрацювалося, але вона може це відчути й почати розпитувати. Карен неймовірно прониклива, завжди може не просто вгадати, про що він думає, але й навіть тоді, коли він намагається ні про що не думати, вона знає, що щось не так.

Барні вже встиг забути про безлад на кухні й на мить відчув, як усередині закипає лють. Проте заспокоївся й пошукав у посудомийці накривку для кавоварки. Тоді зрозумів, чому ж зливальниця наповнена тарілками; у посудомийці не було місця. Лише Карен могла заповнити посудомийку й забути її ввімкнути, правда?

Накривку для крапельної кавоварки Барні знайшов на полиці для посуду на сушарці й поставив закип'ятити воду. Та після того, як удруге потягнувся по горнятко й блюдце, у зливальниці розбилася склянка.

– Ну й хер з тобою! – вилаявся він і розтрощив слідом і горнятко, і блюдце.

Напівспляча Карен дозволила йому покинути ліжку й спуститися вниз. Вона старалася розплющити очі. Надворі ледь світилося. Чому Барні прокинувся так рано? Він постійно крутився та вовтузився в ліжку й цим будив її кілька разів за ніч; його щось турбувало. Карен мляво роздумувала, чи не варто їй встати й приготувати йому сніданок, тоді підняла голову й глипнула на годинника. Лише за десять шоста. Жінка не зводила очей з вигнутої другої стрілки й забажала, щоб вона самою силою думки могла заморозити її й себе в цій миті, між сновидінням і пробудженням. Мало того, що вона спить і прокидається за годинником, а ще ж кохатися треба! Карен знову звалилася на подушку й заплющила очі. Коли лікар два місяці тому порадив поїхати в другий медовий місяць і припинити так відчайдушно намагатися, це вперше вона почула розумну пораду, відколи взагалі почалась уся ця кампанія запліднення.

Карен ніколи не уявляла, що завести дитину буде так складно. Коли читаєш про всіх тих незаміжніх мам, які відмовилися від своїх дітей, і пригадуєш настанови батьків, то думаєш, що завагітнієш за першим же разом. Вона всміхнулася, коли пригадала, як вони з Майрою розмовляли в їхній кімнаті, у темряві, коли сонна година для дівчат дев'яти й одинадцяти років уже давно настала, і як вони вирішили, що діти з'являються від поцілунків, і як цю теорію підсилило те, що одна зріла дівчина в школі вихвалялася поцілунками засмоктом («душевними поцілунками», як вона це називала), і Карен це почула, і хоча Майра сказала, що це гидко, Карен подумала, як це гарно, що від поцілунку двох душ з'являється життя. Та через рік Майра з тріумфом повідомила, що, як сказала одна старша дівчина, яка ходила на заняття із сексуальної освіти, усе не так просто, а начебто потрібно ще лягати в ліжку й щоб чоловік вилив невидне сім'я в місце, з якого ти мочишся. Карен це спочатку збентежило (вона використовувала логіку десятирічної, стверджуючи, що це неможливо, бо ж коли ти пісятимеш, воно виливатиметься), але Майрі було гидко від того, що їхні мама з татом лягали в ліжку й робили ту штуку, яку сміливіші дівчата називали сексом чи трахом, і це звучало так брудно, що від розповідей Майри процес уявлявся жахливо. Проте пізніше Карен спробувала розповісти Майрі про книжки, які вона читала, де люди кохаються й літають на хвилях екстазу та пристрасті, і як це може бути гарно, коли обое не думають про те, що станеться після душевного поцілунку, а охоплені жагою, поки це відбувається.

Карен мріяла, що саме так буде в неї з Барні, відколи вперше побачила його. Вона ніколи раніше не бачила скульпторів і потайки розглядала Барні, коли він прийшов до них додому разом з іншими з комітету Майри – «Старшокурсники за студентську активність». Високий, з великими долонями й довгими пальцями, русяве волосся, що кучерями спадало на шию, блідо-блакитні очі з карими плямками, шкіра гладенька, як у дівчини. Її привабив той стурбований погляд його очей. Він був митець, самотній, журний, з бідної сім'ї з Гемтремка, і Карен намагалась уявити, який він, коли на самоті створює прекрасні монументальні скульптури. Вона ніколи не могла зрозуміти, як митець може вестися на Майру так само, як студенти соціології та політичних наук (що сновигали за нею, наче за Жанною д'Арк, яка воює із суспільством), та все одно тішилася тим, що він скромніший за інших. І коли Барні приходив з рештою до них додому, щоб писати листи, адресувати конверти чи робити плакати, Карен відчувала, що її тягне до нього, що вона думає, чи не зирнуть вони й щось станеться. Та дівчина ніколи не наважувалася сама привернути його увагу. Бо він належав Майрі.

Це було чимсь самим собою зрозумілим між нею й Майрою ще з дитинства. Карен ніколи не ображалася на те, що їй доводилося користуватися якимись речами після Майри (навіть якщо сукні були перелатані, а іграшки – дуже зношені чи зламані), якщо була впевнена, що Майрі вони вже дійсно не потрібні. Вона засвоїла цю науку одного разу (скільки їй було – п'ять, шість?) із Сінді, лялькою без ручок, з надщербленим носом та обскубанним волоссям. Карен хотіла її, бо та була зранена й потребувала любові, а що Майра ніколи нею не бавилася, то вона взяла її собі, наче рідну дитину. Тоді, одного дня, коли тітка Люсі з Комітету різдвяних подарунків для сиротинців згадала про потребу в ляльках, Майра пішла до їхньої кімнати й принесла всіх своїх ляльок, разом із Сінді, і віддала їх сиротам. Усі так пишалися Майрою, але Карен була така вбита горем, що молила, аби їй дозволили залишити ляльку. Це її власне справжнє дитя, казала вона їм. Вона віддасть іншу замість цієї. Але тато гримнув: «Не будь такою егоїстичною дитиною. Тобі б краще брати приклад з Майри», – і Карен це так засоромило, що вона не прийшла на вечерю, а просиділа весь час у підвалі, доки не потрібно було йти спати. Відтоді Карен ніколи не брала нічого, що ще належало Майрі.

Тож вона потайки тішилася, коли Майра втекла зі своїм професором. Вона ніколи не забуде вираз обличчя Барні, коли вони одного ранку зустрілися в кампусі й він запитав, чи це правда. Карен відповіла йому, що так, а він з дурнуватим виразом промимрив: «Ми домовилися про побачення три тижні тому, сьогодні мали сходити в кіно». Вона б не посміла говорити так нахабно, якби не той безнадійний погляд (хотіла піддразнити його, сказати, що так йому й треба: хто ж домовляється про побачення в кіно за три тижні наперед), і, не подумавши, випалила: «Може, сходиш тоді зі мною?»

Карен досі пам'ятала, як Барні виричався на неї, ніби вперше побачив. Коли він не відповів, Карен відчула, як вуха починають горіти, на обличчі зайнявся рум'янець, і їй захотілося вмерти. Та натомість дівчина засміялася, бовкнула: «Я просто пожартувала», – і втекла геть на заняття з драми, заливаючись гарячими сльозами.

Того ж вечора Барні зателефонував їй і попросив вибачення. Не хотів її образити, сказав. Він просто не з тих людей, які швидко реагують на щось несподіване. Звісно, він залюбки сходить з нею в кіно. Карен подумувала, чи не сказати, що в неї вже заплановане побачення, перенести кіно на наступний тиждень, але боялася починати їхні стосунки з нещирості й потай лякалася від думки, що хтось за той час може забрати його собі. Кілька разів протягом фільму вона краєм ока помічала, що Барні за нею спостерігає, і знала, що тепер, коли Майра зникла, він нарешті звернув на неї увагу.

Карен чула, як він ходить по кухні, відчиняє шухляди й шафки. Заради Бога, що він там шукає так рано? Вона знову розплющила очі, щоб глянути, котра година. Шоста п'ятнадцять. Ще надто рано, щоб спускатись і готувати сніданок. Але їй потрібно встати й прибрати на кухні. Зараз Барні, мабуть, роздратований, бо тарілки з вечері досі в зливальниці. Тіло опиралося думці про те, що треба підвестися з ліжка. Надто рано. Вона спостерігала, як друга стрілка відлічує час. Дивно, як час ніби зупиняється, коли спиш, але для інших він іде далі, – для Барні, хоч би чим він там займався й про що думав унизу, – крадькома обходить тебе, залишає позаду. Час – штука підступна.

Карен скривилася, зиркнувши на годинника фертильності. Вона принаймні знала, що те, що сталося на їхньому третьому побаченні, вона не планувала, не була готова до цього. То була одна імпульсивна мить, яку вони розділили без думки про майбутнє. Вона переживала ту чудову ніч сотню разів, потайки викликала в уяві протягом останніх трьох місяців, коли вони кохалися у визначені годинником фертильності дні. Якусь мить вона дослухалася до того, як Барні спускається вниз, а тоді перекотилася та обійняла подушку. То було після того, як вони рано покинули одну нудну вечірку, Барні провів її додому, і раптом, не подумавши, Карен йому прошепотіла: «Ходімо всередину. Мої будуть дуже пізно». Вона провела його нагору, показала кімнату, яку ділила з Майрою. Там він поцілував її, спочатку непевно, а тоді міцніше, погладжуючи руки, обличчя, груди, ніби виліплював її плоть, а потім – як Карен і хотіла – поклав її на ліжко й почав роздягати.

«Не на цьому, – прошепотіла вона, налякана тим, як звучить її голос. – Це Майрине ліжко».

Барні подивився на неї, дещо збентежений, тоді переніс на інше ліжко, м'яко поклав і вимкнув світло. Почав вовтузитися зі своїм одягом, і це, здавалося, забрало надто багато часу; і коли нарешті він заліз у ліжко, то нервувався й почувався незручно, а Карен не могла стриматися й плакала від болю. Коли Барні усвідомив, що вона незаймана, то відразу пом'якшав, перепросив, що не діяв ніжніше, лагідно приголубив її мускулистими руками й сказав, що кохає. Коли він заснув поруч, Карен, лежачи в нього на плечі, подумала: «Тепер він мій».

Вони прокинулися від звуку дверей, коли батьки повернулися. Барні зірвався з ліжка, але Карен піднесла йому до губ палець. Вони тихо лежали вдвох, поки батьки готувалися до сну, і коли будинок знову затиш, він одягнувся, тихо спустився сходами й вийшов через задній хід. Тоді вона почула, як камінчик стукнувся об вікно. Він стояв під місячним світлом і відправив їй повітряний поцілунок. Після цього дівчина розплакалася, потім лежала без сну більшу частину ночі й думала про те, як його с?м'я рухається всередині неї та творить нове життя. І Карен лежала спокійно, боялася поворухнутися й шепотіла раз за разом: «Ніхто не забере їх обох у мене».

Якою ж вона була наївною. Усе було далеко не так просто. Принаймні для неї. Карен зиркнула на годинника – сьома п'ятнадцять. У віконечку було число «вісім», червоне. Вона більше за все на світі хотіла виносити для Барні дітей, але чому він не розуміє, як їй неприємно кохатися так по-лікарняному, за розкладом. Це сплановане наукове злягання, ніби розведення тварин на фермі, чи коней, чи лабораторних зразків – це занадто. Майра, можливо, з цим би змирилася. Майра, можливо, перейняла б дух такої затії, ходила б по бібліотеках, відвідувала б медичні конференції, де слухала б про останні відкриття у сфері гінекології та, ймовірно, зрештою взялася працювати над регулюванням народжуваності. Що

ж, Карен не Майра й не хоче стати такою, як Майра. Це станеться тоді, коли має статися.

Можливо, це вже сталося, бо вона хотіла цього так сильно тієї ночі на озері Торч, у романтичному будиночку на березі. Але коли сказала Барні, що вона відчуває, ніби всередині неї зародилося життя, він, ніби дитині, пояснив, що це щось таке, що відчутти неможливо. Чому від самої думки про це їй хотілося плакати?

Карен почула, як розбилася склянка чи блюдо, а тоді ще щось, і сіла. Що Барні тепер там робить? Вона витерла очі й підвелася з ліжка. Від думки, що доведеться йти на ту кухню, її почало нудити, але Карен переборола це відчуття. Барні глузуватиме з її, як він це називає, «психосоматичних симптомів». У неї вони вже траплялися. Що ж, вона може їх контролювати. Карен накинула халата, взула капці й спустилася вниз. Приготує йому сніданок і проведе на роботу. Найменше за все їй зараз хотілося сварки.

Барні саме натягував піджак, коли почув, як вона спускається вниз. Карен спинилася на вході в кухню, відкинула назад пасма чорного волосся, позіхнула, потягнулася зі сну спиною й руками, але він бачив, що вона сьогодні знову плакала.

– Вибач. Забула, що сьогодні твоя черга за кермом, – сказала вона. – Так міцно спалося. – Глянула на зливальницю й стіл. – Ой, Барні, я хотіла помити їх учора після того, як прийшла. Давай я тобі кави розчинної приготую.

– У мене вже нема часу. Мушу забрати Макса. Та й кави все одно вже нема.

– Лише хвилину, – наполягла вона й поставила воду знову на газ. – Не відпущу ж я тебе просто так.

Барні вже хотів піти геть, але спинився. Останнім часом він поводився з нею жорстко: минулого понеділка, коли вона не змогла знайти ключі від машини, а ще вчорашня сварка через те, що вона не туди поклала кредитку універмагу. Треба з нею легше. Карен дійсно старається, але життєві звички змінити дуже важко. Він вражено спостерігав, як вона витягує банку розчинної кави з глибин хлібниці.

– Добре, лише сік і каву.

– Я не хотіла тебе будити, коли вчора прийшла, – сказала вона. – Не думала, що повернуся так пізно.

– По першій. Щось із того вийшло?

Карен поставила чашку кави перед ним і почала шукати в холодильнику сік.

– Може, приготувати тобі яечню чи французькі грінки?

– Не маю часу, і я не дуже голодний.

– Ну, – озвалася вона, сідаючи поруч із неприхованим полегшенням, – ми тимчасово зійшлися на «Гедді Геблер»[3 – Hedda Gabler – ім'я головної героїні в однойменній п'єсі (1907) Генріка Ібсена.].

– Ти гратимеш Гедду Геблер?

– Чому ти дивуєшся?

Барні допив каву, поки Карен налила йому соку, і хоча він сто разів казав їй, що не може пити непідсолоджений грейпфрутовий сік, усе одно випив.

– А я що, не можу зіграти Гедду Геблер?

– Я мав на увазі, чому вони знову ставлять Ібсена?

– Ти думаєш, я не можу її зіграти? Усі погодилися, що я дуже добре зіграла в «Ляльковому будинку» минулого літа. Ти сам так казав.

– Тобі підходить роль Нори.

Карен спохмурніла, щільніше загорнулася в халат і роззирнулася навколо.

– Ясно, – сказала тремтячим голосом. – Напевно, маєш рацію.

– Я не це мав на увазі. – Та він знав, що й так наговорив зайвого.

Вона знизала плечима.

– Менше з тим, так порадив Дейл Векслер, і комітету сподобалася ця думка. Але нам потрібне ще підтвердження всієї трупи наступного тижня.

– Слухай, хоч би що вони вирішили, ти впораєшся чудово. Коли ти за мене вийшла, Бродвей втратив велику комедіантку.

Карен розсміялась і спробувала вщипнути його, але Барні вислизнув, схопив піджака й вдавав, що то накидка тореадора. Кинулася за ним, склавши пальці ріжками собі на лобі, спробувала заколотися, та він викрутився й нарешті обійняв її та поцілував.

– Я люблю тебе, – сказала вона.

Барні міцно пригорнув її.

– І я тебе люблю.

Він зігнувся, щоб підняти піджака, який упав на підлогу, а Карен раптом охнула.

– Що таке? – гукнув він.

– Щойно згадала.

– Ну то що ти так кидаєшся? Злякала мене.

– Ледь не забула сказати, що Ліла з Дейлом запрошують сьогодні до себе всю трупу й хочуть, щоб ми також зайшли.

Він витріщився на неї.

– Тобто? Сьогодні ж Вінтерзи приходять грати в бридж.

Карен подивилася на нього очима, повними жаху.

Барні простогнав:

– Ми ж про все домовилися, коли грали в них минулого разу, після того як приїхали з Торчу. Не пам'ятаєш?

- Звісно, пам'ятаю. Одразу думаєш, ніби я забула? Просто гадала, що то завтра, от і все.

- От і все? Треба було собі десь записати. Я про це й кажу.

- Про що ти кажеш?

- Що треба було собі зазначити в календарі. Чи я забагато прошу?

- Так, забагато, - відрізала вона. - Мій календар і без того вже весь розмальований.

- Гарного дня, - пробурмотів Барні, прямуючи до дверей. - Мушу вже йти.

- У бридж сьогодні доведеться грати недовго, - поглузувала вона. - Сьогодні ж восьме - червоний день твого годинника фертильності.

Барні вийшов з будинку, побачив, що Карен дивиться на нього з вікна ідальні, і його розізлило, що їхнє життя розриває одна криза за іншою, все вивертається навиворіт через те, що її обурює думка, що в усьому потрібно вести облік. Цього разу результат був передбачуваний. Вона заспокоїться, як тільки він піде, і працюватиме як проклята, щоб підготуватися до вечора, а будинок - принаймні на позір - виглядатиме бездоганно. Сміття наповнить шухляди й шафи, взуття сховається під ліжко, газети й журнали опиняться заткнуті за диваном. Якщо вона захоче примиритися перед тим, як прийдуть Вінтерзи, будуть готові кілька мартіні з правильно охолодженими склянками й свічки в ідальні. А тоді два-три дні між ними все буде гарно - то повітря висихатиме перед бурею. Кілька днів вона навіть встигатиме робити свою роботу вчасно. Але зміна, як завжди, буде тимчасова, і невдовзі все повернеться на круг свій.

Спостерігаючи, як він виїжджає з гаража, а тоді зникає з виду, Карен відчувала злість і самотність. Вона ненавиділа себе за те, що забула про сьогоднішній вечір. Увімкнула радіо, але пульсівний ритм викликав у неї думки про головний біль, як у телерекламі, тож вона вимкнула його. Карен не хотіла, щоб він прийшов і побачив такий безлад. Треба було вимити тарілки вчора, хоч би якою втомленою вона була. Жінка зітхнула й поклала голову на стіл.

До шлюбу життя здавалося ідеальним: займатися господарством, поки він ліпить, приносити йому їжу, захищати від відволікань, дивитися, як він реалізує свої мрії в глині, і допомагати йому переводити їх у стан постійності. Спочатку Карен думала, що вони переїдуть у Гринвіч-Віллідж чи в мистецькі квартали Сан-Франциско, де подружаться з художниками, скульпторами й молодими театралами, що переживають не найкращі часи. Якби в них закінчилися гроші, вона б могла працювати моделлю й допомагати Барні у важкі роки, доки він не здобуде слави.

Проте Барні переконав її, що краще залишитися в Мічигані, там, де їхнє коріння, вдалині від фальшивок і позерів. Розважливо, звісно, так само як розважливим було його рішення прийняти роботу, яку запропонував її батько, у «Нешнал моторз». Барні пояснив, що працювати з ідеями та формами інших людей - добра наука для нього як для скульптора. І, крім того, так він отримуватиме достойну зарплату, щоб утримувати дім і дітей,

яких їм обом хотілося. Вони б могли купити цей чудовий дім, у Барні була б студія в підвалі, де він працював би вечорами й вихідними. Усе найкраще з обох світів.

Та Барні сам себе душив. За останні два роки він закінчив лише дві невеличкі абстракції, які, Карен здавалося, не мають жодного сенсу (частково він почав їх іще на випускному курсі коледжу). А коли вона просила його пояснити, у чому їхня суть, Барні гнівався й по кілька тижнів після того ходив насуплений. Найгіршим був її страх, що якимсь чином вона винна в тому, що він не може творити. Якби ж вона була інакша, практичніша, щоб звільнити його від щоденних турбот, плідючіша, щоб подарувати йому дитину без усієї цієї метушні й хвилювання, які виснажують їх обох. Карен зиркнула на сповнену тарілок зливальницю, силкуючись перебороти власну огиду. Вона мусить змінитися. «Будь ефективна, – наказала вона собі. – Доведи все до ладу! Почни з чогось. Замов, щоб хтось поприбирав сьогодні в будинку, і працюй над тим, щоб тримати його в чистоті. Уважно стеж за графіками температури й дивися за маленьким віконечком у годиннику».

Якби ж вона могла змусити себе встати з цього крісла, то відразу ж почала б. Але тіло відмовлялося коритися. Карен сиділа й боролася із собою кілька хвилин, а тоді, доклавши невимовних зусиль, підвелася. Увімкнула посудомийку, знехотя підійшла до зливальниці, сипонула мийного засобу, увімкнула воду й занурила руки в мокру гору тарілок.

Карен і не помітила, що порізалася, доки кров швидко не заюшила в мильну воду, забарвлюючи тарілки й зливальницю краплинами червоного. Вона витріщилася, затуманена, на порізану долоню й пальці лівої руки, дивилася на струмені крові, а тоді з криком і плачем взялася розбивати тарілки одну за одною.

От же ж мудак, не витягнув зі зливальниці розбиті чашку й блюдце! Залишив усе це для неї. Вона не готова змінитися й стати домогосподаркою, готувати, прати, мити й робити всю іншу херню на вимогу! Вона не Нора з «Лялькового будинку», яку можна піднімати й класти, коли йому заманеться. Вона – це вона. Навіщо їй мінятися, ставати якоюсь інакшою?

Карен хотілося з кимсь поговорити. Вона обгорнула руку рушником і подалася до телефона подзвонити мамі. Тоді згадала, що компанія відправила батька в Каліфорнію, щоб він уклав кілька мирових угод з позивачами «Нешнал моторз». Хотілося, щоб вони якнайскоріше повернулися, і Карен загадувалася, чи спробують вони шукати там Майру. Сподівалася, що ні, і від цієї думки ставало соромно.

Коли рушник просяк від крові, вона взяла ще один, міцно притиснула до рани й лягла на диван. Виснажена й млява, Карен усе одно всміхнулася. Що ж, із сьогоднішньою грою в бридж покінчено. Вона зателефонує Гелен Вінтерз і скасує плани на вечір. Барні попіклується про неї, коли прийде додому. Він проситиме вибачення, буде галантним, уважним і люблячим, разом вони проведуть неймовірний вечір. Карен запланувала дещо особливе. І вона прикинеться, що сьогодні – звичайний день, а не відзначений у календарі доктора Ліроя чи в червоному віконечку того дурного годинника.

Він цієї думки Карен усміхнулася ще ширше, заплющила очі й невдовзі заснула.

Макс Прагер чекав на тротуарі перед своїм будинком, коли Барні зупинився, щоб забрати його.

- Що таке, Барні? - запитав він з немилосердно радісним виразом на рожевому обличчі, коли прослизнув у салон і захряснув за собою дверцята.
- Виглядаєш як людина, у якої не все добре.

Барні пробурчав вибачення за запізнення й замовк. Він уже зрозумів, що десятимильна подорож до Центру буде цілим випробуванням. У домовленості про підвезення спочатку брали участь п'ять чоловіків, які могли між собою розмовляти. Тоді одного перевели в Толедо, а інший переселився на Вест-Сайд. Якийсь час Макс Прагер з відділу досліджень і Коллінз із відділу техніки безпеки мали дуже багато спільних тем для розмов - різні технічні штуки - і Барні їх із задоволенням слухав. Проте Коллінз пішов на пенсію три місяці тому, і тепер вони з Прагером удвох підвозили один одного.

Прагер - людина старого гарту. Утікач від нацистів, у Бруклін його привезли десятирічним. У його бруклінському акценті досі вчувалася німецька. Влизько п'ятнадцяти років тому, у віці сорока років, він перейшов з Нью-Йоркської військово-морської корабельні в Центр досліджень і розвитку «Нешнал моторз». Лише раз за три роки, скільки Барні його знав, він бачив Прагера в дійсно поганому настрої, коли двох молодших працівників підвищили, а його - ні. Те обурення закінчилося наступного ж дня, коли Прагер пожартував з Коллінзом, що тепер йому доведеться підчищати за новачками, у яких іще молоко після ступеня доктора наук на губах не обсохло, чоловіків, які не знають і половини того, що він уже забув про технологію мічених атомів.

- Слухай, я тут у бюлетені читав, що ваші з відділу моделювання скоро ще одну виставку матимуть. Може, ще один приз виграєш цього року.

Барні щось буркнув.

- Пам'ятаю, що твоя статуя торік узяла перше місце. Що там було? «Заплаканий хлопчик»? Ніколи не бачив скульптуру, яка б мені так сильно сподобалася. Ти реально талантище. Знаєш, що я тоді подумав? Що Барні одного дня стане відомим скульптором.

- Я її ще в коледжі виліпив, давним-давно, - відрізав Барні.

- Ну так, але цього року ти ж підготуєш щось новеньке, правда? Будеш знову мати перше місце, кажу тобі. Як називається?

- Я не братиму участі у виставці цього року.

Прагер зморщив губи й підняв брови.

- Я майже не працюю для себе, відколи почав працювати тут, - пояснив Барні. - Починав з десятків різних композицій, але нічого мені особливо не сподобалося.

- Мабуть, важко цілий день моделювати з глини, а тоді йти додому й працювати з тим самим вечорами та вихідними. Я б на твоєму місці замахався робити одне й те ж днями й ночами. Ну, розумієш, як тут креативити?

Старий незле все розуміє. Складно уявити, що технолог мічених атомів може так проникливо розуміти життя митця.

- А взагалі, - продовжив Прагер, - якщо не образишся на такі мої слова, ти останні кілька місяців виглядаєш як людина, яку добряче гризе якась проблема. Не хочу лізти куди не просять, але, може, у тебе те, що називають кризою митця, коли творчий талант переборює саму людину? Якось знав одного - молодого хлопа, от як ти, - переписувача в «Детройт таймс», у якого теж таке було - цілими днями він працює зі словами, а тоді ввечері йде додому до сім'ї й намагається писати роман у вільний час. Каже мені, що починав багато романів, але нічого не може закінчити, бо після цілого дня роботи над газетою він такий змучений від слів, що енергії більше не залишається.

Барні зиркнув на нього, а тоді знову перевів погляд на шосе, з якого скоро доведеться з'їхати в бік Центру.

- У школі й універі в мене не було проблем з тим, щоб закінчувати те, що я починав. У ті дні скульптура давала мені щастя. Я тішився не від нагород і визнання, а від самої роботи. Справжня радість настає тоді, коли ти так присвячуєш себе скульптурі, що процес створення тебе повністю поглинає.

Прагер кивав.

Зазвичай Барні соромився говорити про свої почуття, але його досі не відпустило те збудження від ранкової роботи.

- Навіть та сумна мить, коли робиш крок назад і бачиш, що скульптура готова й завершена, і тоді більше нічого з нею робити, - це ніби знати, що твої діти готові покинути тебе й піти у світ, - це природний людський жаль, породжений любов'ю. Але, Господи, коли не можеш завершити щось, чому ти себе присвятив, це жахіття. Замість щастя воно стає ніби кісткою в горлі. Не знаю, що зі мною сталося. Раніше в мене ніколи не було проблем із закінченням скульптур.

Макс кивнув.

- Я завжди тебе таким вважав. Той хлопець був такий самий. Він би тобі сподобався. І от що сталося: він прочитав про життя Гогена, і знаєш що? Одного дня кинув свою дружину, трьох дітей, полетів в Іспанію, щоб там писати.

- І що сталося? Він закінчив роман?

Прагер стенув плечима.

- Хотів би і я знати, чим там усе закінчилося, але відтоді нічого не чув про нього. Можливо, коли позбувся всіх обов'язків і повинностей, то нарешті зміг творити. А може, і ні. Хтозна, чи реально це на щось впливає.

Вони сповільнилися біля кованих залізних воріт із чудернацьким футуристичним написом «ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ "НІШНАЛ МОТОРЗ"» синім пластиком на срібному біля в'їзду. Барні кивнув охоронцеві, який, побачивши стикер «Відділ моделювання» на лобовому склі, махнув ім: мовляв, проїжджайте. Барні повільно об'їхав кільцеву розв'язку й зупинився, щоб Прагер вийшов перед будівлею відділу досліджень, а тоді покотив до свого місця на паркінгу за будівлею відділу моделювання.

Він вимкнув запалювання й подивився на ту будівлю, що виглядала наче монструозне іглу із золотою банею з одного боку, що покривала виставковий зал (без вікон, щоб жодне стороннє око нічого не побачило) та інколи, коли він їхав до або з Центру, сліпила його відблисками сонця. Вхід у

вестибюль й адміністративні підрозділи, навпаки, були повні скла й прозорого пластику, ніби щоб запевнити візитерів-директорів, політиків та екскурсійні групи, що «Нешнал моторз» ховати нічого.

Барні швидко перетнув вестибюль, скривившись на оранжеві з жовтим пластикові анатомічні крісла, розставлені на синьому килимі, та абсурдні уявні моделі машин, обрамлені й загадково завислі в повітрі. Ключовими – як і в моделюванні тіла – є сила й напір; закручені простерті лінії й натужні площини, що імітують строгий функціоналізм сорокових, заражений псевдофутуристичною химерністю. Очікуйте в майбутньому. Оригінальність не надто приваблює керівників моделювання своєю теперішністю, тож дизайнери й стилісти подають ім упізнавану минувшість. Це працює. І вони, напевно, мають рацію, сказав собі Барні, бо люди, що купують дорогі автомобілі, хочуть чогось старого й знайомого в обгортці нового й цікавого. А що може бути знайомішим, ніж футуризм Бака Роджерза[4 – Вигаданий персонаж науково-фантастичної новели Філіпа Френсіса Новлана «Армагеддон 2419 н. е.» (1928).]? Енергійні космічні ілюзії для приземлених мільйонів, для яких зворотний відлік, старт і гальмування відбуваються лише на швидкісних шосе.

Барні кивнув новій дівчині в приймальні, вражаючись, як відділ кадрів завжди знаходить ідеальну комбінацію миловидності й молодості сексуальності, яка одночасно збуджує й викликає почуття провини. Біляве волосся спалахнуло й гойднулося, коли вона обернулася, ніби в телерекламі. Знову ж союз протилежностей: безпека, надійність, стабільність, приправлені зухвалою насолодою. Жорсткий напір й усвідомлення провини, що ти перевищуєш швидкість і краще сповільнитися. «Обережно! Крутий узвіз», а тоді «Діти».

Нет Вінтерз перетнувся з ним біля охоронця, що перевіряв ідентифікаційні бейджі.

– Агов, Барні! Слухай, хотів запитати, що ж це я таке чув, ніби ти нічого не подаєш на виставку? Бляха, буде якось дивно, що торішній призер цього року нічого не покаже. Андерсон здивується.

– Якщо питатиме, скажи, що я віддаю компанії всю свою творчу енергію та натхнення й у мене нічого не залишається на власні творіння. Скажи, що я насамперед людина компанії, а тоді вже скульптор. Хай цінує.

– Та ну тебе. Ти ж несерйозно. Виглядатиме справді дивно.

– Не можу нічим допомогти, Нете. Не маю змоги працювати. Нічого не закінчив такого, що можна було б подати, а я ж не силуватиму себе, аби на виставці показати щось.

– Добре. Дуже поважаю тебе за таке, – відповів Вінтерз. – Серйозно. Мені б твою сміливість. Добре, забули про ту виставку. Я ще дещо хотів запитати в тебе особисто, бо знаю, що ти саме така людина, чесна. З мистецького погляду – як скульптор – що насправді думаєш про той молдинг на крилах? Як гадаєш, нормально? Ну, ти ж знаєш, як я ціную твою думку.

– Перестань хвилюватися через це, – відповів Барні. – Завдяки тій смугі кузов виглядає нижчим, ніж насправді. Як тільки її вивезуть на платформу виставкового залу чи на випробувальний полігон, усе виглядатиме нормально. Особливо коли ми похромуюмо бампери. Досить тим перейматися. Чудовий кузов.

– Добре, Барні. Я тобі вірю. Забудьмо про це, щоб я міг сьогодні зосередитися на бриджі. У тебе, так?

- Звісно.

- Добре. Ми з Гелен усе чекали, коли випаде нагода відбити трохи грошей. Твій дружині не щаститиме вічно.

Решту дня Барні працював під керівництвом Нета Вінтерза - закінчував модель для першого показу керівництву в кінці тижня в залі із золотою банею. Вони працювали над нею майже два з половиною місяці, але тепер, коли настав час вивезти її зі студії й причепурити для оцінення, Вінтерз літав над нею на межі істерики.

- Може, зняти ще трохи? Зробити глибші зубці під задніми фарами?

Барні вже досить довго працював з моделями Вінтерза, щоб знати, що з нього можна підсміюватися. Він кілька разів удав, що провів рукою по коричневій пластиліновій глині під лінією заднього вікна, відійшов і насолоджувався результатом. Коли Вінтерз нарешті погодився, що робота готова, Барні швидко покликав одного з молодших моделювальників, щоб той накрив її тканиною. Та через кілька хвилин Вінтерз уже знову бурчав:

- Бляха, через ту накривку вона виглядає, наче мертвий слон. Дай я знову подивлюся. Може, варто над нею ще трішки попрацювати.

І так продовжувалося до кінця дня. Двічі Вінтерз змушував їх відкривати «Пантеру II» і вносити незначні зміни. Барні намагався стримуватися, коли бачив, як робота потрохи псується. Лінії були чіткі, а молдинг на крилах створював ілюзію напору - саме те, чого віце-президент відділу продажів вимагав від автомобілів для юного серцем ринку за два чи три роки. Щось молоде, сміливе, напористе й усі інші прикметники, які забезпечують обіцяну «могутність» за кермом. Молодий начальник запевнив їх на зібранні моделювальників, що таке поняття розробили мотиваційні спеціалісти, які знають, що людей можна змусити чогось захотіти. Ця серійна модель за планом має вийти через два роки, і в тому році «голий напір» знову буде в моді. Зважаючи на це, Вінтерз придумав сміливий дизайн, але тепер від страху підрізав декорації, послаблюючи пряму виділену лінію, якої йому вдалося досягти. Коли він закінчив, модель стала менш ризикованою й ближчою до тих, на які давали добро протягом останніх двох років.

Барні намагався не засмучуватися через цей компроміс. Намагався переконати себе, що тут він не митець, а майстер, який формує й моделює замовлення, змінює лінії, форму, текстуру на бажання дизайнерів. Та він усе одно не міг заспокоїтися, бо вбачав у такому Неті Вінтерзі себе через десять-п'ятнадцять років. Невпевненість стає чимраз ближчою, і він усвідомлював, що дуже вразливий перед такою хворобою.

Після роботи Барні їхав до будівлі відділу досліджень, щоб забрати Макса Прагера, але бічна вулиця, де той вийшов цього ранку, була заблокована барикадою, а перед самою будівлею стояли кілька автомобілів приватної поліції. Він вийшов з машини й підійшов ближче, але, як тільки ступив на сходи, якийсь літній охоронець - Барні частенько бачив його на території - підійшов до нього, розмахуючи рукою.

- Нікому туди не можна!

- Але я маю тут з деким зустрітися.

- Зона заблокована.

- Що сталося?

- Питання безпеки. Нещасний випадок в одній лабораторії. Мені нікого не можна впускати й випускати.

- Ну, я маю забрати одного чоловіка, що тут працює, - Макса Прагера, - ми їздимо разом.

- Прагера? Здається, він іще нескоро звідти вийде. Його хтось інший повезе або на таксі поїде.

Барні постояв ще трохи, охоронець запалив люльку й сказав:

- Та він тут іще надовго затримається й муситиме пройти перевірку. Не можна недооцінювати заходи безпеки, коли маєш справу з радіацією. Дуже-дуже обережним треба бути.

- Радіація? - Барні тупо глипнув на нього, тоді на будівлю відділу досліджень. - То нещасний випадок був пов'язаний з радіацією?

Охоронець обережно роззирнувся навколо й прошепотів:

- Раз ти працюєш на компанію, думаю, тобі можна розповісти. Один із внутрішніх охоронців, друг мій, чув, як диспетчер викликав відповідального за радіаційну безпеку. Здається - так, це між тобою й мною, ясно? - здається, у них щось там розлилося в радіолабораторії, кількох працівників опромінило. Казали, що цей Прагер вчинив як герой: якби не він, та штука вийшла б за межі будівлі й усе місто було б заражене до чорта. Так, сер, тому, думаю, йому зараз не в голові те, як він додому доїде. Але я тобі цього не кавав. І нікому іншому не розкажуй.

Барні подякував йому й повернувся до машини, дещо очамрілий від таких новин. Він і не уявляв, що Прагер працює з таким небезпечним матеріалом. Той ніколи про це не розповідав, скільки Барні пам'ятав. Він тільки й говорив про «мітки» і «технологію мічених атомів». Тоді Барні пригадав слово «ізоотоп», що пролунало в кількох розмовах між Прагером і Коллінзом. «Радіоактивні ізоотопи». Це він уже чув раніше, але поняття не мав, що це. Треба буде попитати Прагера.

Коли він проїхав повз будинок Макса Прагера, такий же, як і решта в ряду чепурних будинків молодших керівників, йому спало на думку, що всі в Елджині якось пов'язані з автомобільною промисловістю або залежать від когось, хто з нею пов'язаний. Він часто роздумував, спостерігаючи, як після роботи Прагер виходить з машини й бреде до будинку, як це дивно - жити на самоті в такому великому будинку стільки років, після того як дружина померла. І тепер його хвилювало, що Прагер ніколи не погоджувався завітати до них на вечерю чи піти кудись випити. У машині він поводився цілком приязно, але ніколи про це не згадував, дав зрозуміти, що його краще лишати на самоті. Остання людина на землі, про яку можна було б подумати, що він герой.

Коли Барні повернувся додому, то зайшов через бічні двері, через кухню, стягуючи краватку. Йому хотілося сходити в душ і переодягтися перед вечерею, розслабитися, доки Нет і Гелен іще не прийшли. Та на кухні не

було ні Карен, ні вечери, і взагалі все виглядало так само, як і зранку, коли він пішов. Барні гукнув, дружина відгукнулася з вершини сходів.

– Якого дідька?! – прогорлав він. – Ти забула, що Нет і Гелен скоро прийдуть, а все виглядає, наче...

Вона підняла замотану руку, щоб він замовк.

– Що сталося?

– Ти ж не завдав собі труда сказати мені, що розбив посуд у зливальниці.
– Голос тремтів, коли вона говорила, і Барні знав, що вона плекала не лише свою руку, але й гнів увесь день, очікуючи, щоб накинутися на нього з цим.

– Я, мабуть, подзвоню Нетові й усе скасую, – сказав він.

– Я вже дзвонила Гелен удень, – відповіла вона. – Чи ти гадаєш, я сама не спроможна до цього додуматися?

– Вибач. Я якось не подумав, що залишив розбитий посуд у зливальниці.

– Дивно, як на тебе. У тебе, мабуть, голова чимсь забита.

– Так, – відрізав Барні.

– Що ж, принаймні тобі не доведеться сидіти перед ними за столом для бриджу аж до наступного місяця. Двадцятого липня. Краще запиши собі це у свій маленький кишеньковий щотижневик.

– Гаразд.

– Собі в календар я вже це внесла. То буде один із моїх непідхожих днів. Не доведеться тобі завершувати гру надто швидко.

– Я ж сказав: добре! Досить цього!

– А що, як мені не досить?! – крикнула Карен.

Барні стиснув кулаки.

– Заткнися, кажу тобі!

– Та ну? Вдарिश мене? Нарешті піддасиш імпульсу й удариш? Уперед. Чи тобі спочатку про наслідки потрібно подумати?

Він мусить себе контролювати. Це так проявляється батьків характер. Барні бачив, як тато б'є маму – і не раз – і проклинав старого за це. Тепер знає, що існує тонка лінія, яка відділяє скажену інстинктивну реакцію й усвідомлення того, які будуть наслідки. Лише слова можна забрати, а сварки – залагодити. Карен може дражнити його за самоконтроль, але якщо він хоч раз зірветься й ударить її, це буде кінець.

– Ти знаєш, що я тебе ніколи не вдарю.

– Але хочеш.

– Я хочу багато речей, які ніколи не зроблю. Не штовхай мене на дії, наслідків яких сама не розумієш.

Карен зухвало дивилася йому у вічі, а тоді спустила погляд і заплакала.

- Мусиш ти через це ридати, так?

- Так, мушу.

- У тебе є несправедлива перевага.

- А хто тобі плакати не дає? Тобі б це дуже навіть допомогло.

- Я не плачу. Якщо думаєш, що мене можна до цього довести, краще забудь. Цієї науки мій старий мене добре навчив. Якщо ти не проти, я в душ перед вечерею. Холодний душ, щоб охолонути.

Коли він виходив з ванної, задзвенів телефон, відповіла Карен.

- Це Макс Прагер, - гукнула вона. - Сказати йому, що ти передзвониш?

- Ні, я з ним поговорю. - Барні вийшов із ванної, обгорнутий рушником, і взяв слухавку. - Максе, привіт. Слухай, що ж там сталося?

- Вибач, не мав можливості зв'язатися з тобою в Центрі, - заговорив Макс.

- У нас трапилася невеличка аварія, - нічого особливого, - і я мусив затриматися довше. Я тебе завтра підберу.

- А я чув, що ти герой.

- Хто тобі таке сказав?

- Та ходять чутки. Ну, а це правда? І чи та штука могла розповсюдитися?

На коротку мить запала тиша.

- Слухай, Барні, я ж кажу: нічого такого, - озвався Прагер. - Невеликий розлив, про все подбали, це звична процедура. Реальна небезпека буде, якщо чутки розповсюдяться. Люди панікувати починають, коли чують слово «радіація». Повір мені на слово: усе чисто. Ніхто не постраждав, нічого з будівлі не розповсюдилося. Такі невеличкі випадки трапляються завжди, коли маєш справу з ізотопами. Ясно? Я тобі все завтра розповім.

Карен запитально дивилася на нього, коли Барні повісив слухавку.

- Герой?

- Невелика аварія в будівлі відділу досліджень, - відповів Барні. Вирішив не згадувати про радіацію, боячись, що її уява все роздує й перекрутить.

- Макс каже: нічого страшного. А тепер до важливих питань. Як щодо вечері? Я вмираю з голоду. Підемо кудись?

- Я замовила трохи китайської їжі, - сказала Карен. - Чоу-мейн[5 - Китайська страва - підсмажена локшина з овочами, м'ясом чи морепродуктами.], ячні рулети й реберця-барбекю. Мартіні в холодильнику, вже змішане, а склянки в морозилці.

Карен подивилася на нього вже м'якше. Під час медового місяця вони замикалися в мотельних кімнатах з китайською їжею та мартіні й проводили там п'яні пікніки. Барні знав, як сентиментально вона до цього ставиться, і розумів, що це пропозиція примирення. Пішов по напої й налив ім обом по склянці.

- Вибач, маленька, - сказав він, дзенькаючи склянками на знак тосту. - За нас.

- І ти мені вибач. За нас.

Барні сів біля неї на ліжку й поцілував.

- Що це ти робиш? - Вона його відштовхнула. - Ану накинй той рушник назад.

- Ну що вже?

- Тебе не я цікавлю. Ти просто затятий азартний гравець.

- Ти про що?

- Це все той годинник. Тебе цікавить лише рулетка на дітей. Не я.

- Та ну тебе, це ж маячня. Я люблю тебе. Годинник з цим ніяк не пов'язаний.

- А мені звідки знати?

Він трохи подумав, тоді потягнувся та обернув годинник циферблатом до стіни.

- Ти про який годинник? - сказав, роззираючись навколо. - Не бачу ніякого годинника.

Карен писнула від задоволення.

- Оце вже краще. Нема ніяких годинників і календарів. Нічого цього нема, коли ми разом.

Барні потягнувся до неї, але вона знову його відштовхнула.

- Ну а тепер що?

- Їжа. Ти ж голодний.

- Уже ні.

- Тобі потрібно буде берегти сили.

Він прикинувся шокованим.

- Господи, що це в тебе на думці?

Вона кинула в нього подушку, яку він обійняв.

- О, кохана Міртл, моя дружина звела нас разом - кинула тебе в мої обійми.

Карен запищала, відібрала в нього подушку й кинула її в інший бік кімнати.

- А ще ж моя найкраща подруга, - вигукнула вона. - Це завжди саме найкраща подруга - та, якій довіряєш.

Барні обійняв її, Карен затихла.

- Ой, Барні, я спробую змінитися для тебе, - прошепотіла. - Справді спробую. Буду така, якою ти накажеш бути. Я люблю тебе.

Барні шалено поцілував її й узявся пестити, але Карен знала, що це все силувано. У голові в нього було щось інше. Вона це відчувала. Хоч би що то було, від цього її охопило холодне відчуття, що ще один клин розвів їх далі одне від одного.

4

Наступного ранку Карен покликала його до телевізора, бо там показували репортаж про випадок у Центрі. Барні підійшов саме вчасно й побачив Макса Прагера, який потискав руку президентові «Нешнал моторз».

«...і завдяки бистрому розуму й негайним діям містера Прагера ймовірний нещасний випадок колосальних масштабів вдалося швидко взяти під контроль. Я хочу запевнити жителів міста Елджина й наших сусідів з Детройта, що радіоактивні матеріали не вийшли за межі лабораторії. Містер Прагер поставив безпеку інших вище за свою. Опромінившись значною дозою радіації, він запобіг поширенню радіоактивних матеріалів і відвів катастрофу. Повторюємо: жодна часточка радіоактивного пилу не вийшла за межі лабораторії. Місце аварії швидко й ретельно очистили спеціалісти з Центру. Жодної загрози не...»

– Сподіваюся, вони щось зроблять для цього мужика, – озвався Барні. – Його сильно зачепило, коли тих докторів підвищили, а його – ні.

– То от чого стосувалося те геройство, про яке ти говорив телефоном. Ти нічого не сказав мені про радіацію. Завжди щось від мене приховуєш.

– Нічого я від тебе не приховую. То було неважливо. Не хотів тебе лякати.

– Це означає, що біля нього небезпечно перебувати? Він радіоактивний?

– Думаєш, якби він був радіоактивний, президент «Нешнал моторз» тиснув би йому руку?

– Барні, ти точно мусиш з ним їхати?

– Звісно, мушу. Вачиш? От про це я й кажу. Ти поняття не маєш, що навколо тебе відбувається. Уже з усім упоралися. Ці речі можна перевірити й виміряти; вони мають усі необхідні інструменти й знають вимоги безпеки. Він би не забирав мене на роботу, як завжди, якби була якась загроза.

– Не знаю. Вони не все тобі говорять. Я й поняття не мала, що десь тут таке є. Думала, що радіація лише на атомних електростанціях, де все запечатано й захищено.

– Ну, я впевнений, що тепер усе безпечно. Умілі технологи на кшталт Макса Прагера знають, що робити і яких запобіжних заходів потрібно вживати.

– Так, але навіть з усіма тими заходами аварія все одно сталася. – Тоді раптом Карен спалахнула: – Ви, мужики, тільки й умієте, що вживати запобіжних заходів, правда?

– А це взагалі до чого?

Вона відвернулася.

- Не хочу про це говорити.

- Боже, я можу хоч раз вийти з цього дому зранку без сцен? Слухай, я не розумію, що на тебе найшло, і не маю часу на те, щоб розбиратися. За кілька хвилин він уже під'їде. Якщо я зробив щось не так, вибач.

Карен знехотя дозволила йому поцілувати її в щоку, і Барні кивнув.

- Дуже тобі дякую за таку поблажку, хоча цього мені навряд чи вистачить на весь цей довгий день.

Прагер під'їхав до тротуару саме в мить, коли Барні вийшов, і, судячи з його обличчя, Барні запідозрив, що в телевізорі той себе вже бачив.

- І як це - бути героєм?

- Ой, та сам знаєш, як ті телевізійники все перекрутують. - Проте було очевидно, що він не проти про це поговорити.

- Ти казав, що розповіси, що сталося.

- Справді хочеш почути? - Барні кивнув, і Прагера це, здається, вдовольнило. Він завжди любив балакати за кермом. - Ну, бляха, ледве обійшлося. Ніколи ще такого в мене не було.

- Вибач, поки ти ще не почав. Хотів дещо уточнити. Відколи це «Нешнал моторз» використовує радіоактивні матеріали?

- Це ізотопи. Їх використовують як мітки. М'яке гамма-проміння застосовують для різних цілей - від відстеження потоку фарби та її густини на поверхні до перевірки лиття на дефекти - це називають радіографією.

- Ніколи про це раніше не чув. Ну, давай далі.

- Так от, я показував одному з нових техніків радіолабораторію. Це така подвійна кімната - радіокамера й дві обкладені свинцем стіни, між якими ми працюємо за приладами. Ми ніби в бутерброді, від радіокамери нас відділяє одна стіна, а від виходу - друга, і вийти можна лише вгору по драбині.

- А як ви залазите в радіокамеру?

- Та ну, ми туди не ліземо. Ми працюємо з ізотопами за допомогою окремих маніпуляторів, як ми їх називаємо, - двох здоровенних стоматологічних дрилів із затискачами на кінцях. І от, заводжу я цього хлопця, і ми дивимося, як один із наших розумів-докторів дістає капсулу зі свинцевого контейнера. Капсула завдовжки лише два дюйми, між іншим, а всередині лежать три гранули іридію-192. Три радіоактивні горошини в алюмінієвому стручку, гарно й тісно спакзовані в порошок алюмінію.

Той мужик мусив просто розрізати капсулу по чітко позначеній лінії, дістати гранули й запахати їх у спеціальний відділ у стіні з іншого боку - наш маленький «радіобанк», так ми його називаємо. Усе просто, правда? Отже, стоїмо ми поруч, дивимося, як він працює маніпуляторами в

радіокамері. Нічого такого. Хлоп має дві руки, може ними туди дотягнутися; у голові він собі зважає, що відстань більша й що його нічого не обмежує. Я поясню новенькому, як треба різати. Так, ніби робиш кесарів розтин (а цього разу в нас трійня).

Ми дивимося, як він опускає високоточне дискове лезо, і, як я вже пояснював відповідальному за радіаційну безпеку, я на власні очі бачив, що ніж був точно на лінії. Без сумніву. Я б того малого не звинувачував. Мабуть, одна з гранул була бракована, і це винні в «Трейсер контрол» – то вони нам постачають ізотопи. Лезо врізається в капсулу, звідти висипаються алюмінієвий пил і три гранули, а тоді зненацька новачок кричить: «Дивіться на вимірвач Джордана!» І я кажу тобі: голка там до п'ятисот підскочила. Мужик за панеллю керування завмирає. «Що мені робити?!» – кричить. Я кажу йому, що тепер не час для повчань, беру керування на себе, швидко переводжу маніпулятори, щоб захвати гранули в сховище в стіні. Одну я поклав, дві лишилося, а тоді чую, як новенький знову кричить, повертаюся й бачу червоне аварійне світло, що горить на дозиметрі повітря. А це значить, що пил проникає крізь першу стіну прямо в наш рів.

– Господи Ісусе! – вигукнув Барні. – І що ти зробив?

– Кричу їм, щоб зайшли за стіну безпеки й врубали душі, а сам думаю, що маю ще кілька секунд, щоб захвати ті гранули. Не міг же я ті херні отак просто лишити. Але скажу тобі таке, Барні: дуже дивне відчуття, коли та радіоактивна штука проходить через стіну, а ти не можеш її ні побачити, ні відчутти. Я сховав решту гранул, тоді вилетів по драбині й виліз з іншого боку, перескакував по п'ять-шість шаблів. Здер респіратор з обличчя, скинув робу, зайшов у душ за хлопцями в самій лише білизні й так узявся терти шкіру, як ніколи в житті, аж рубці полишалися. Я тільки й думав, що весь у радіоактивному пилу. Мужик! Ніколи в житті не забуду тої картини, коли голка скочила догори. Там, у лабораторії, все фонило! Але ти собі уяви: того мудака, відповідального з питань безпеки, турбувало лише те, щоб ми провели чистку й не повідомляли «Трейсер контрол». Знав би ти, як то мене схарило. Не, я його не звинувачую в тому, що він хотів уникнути паніки. Блін, ми ж усе взяли під контроль, ніхто не дістав якоїсь великої дози. Але хотілося, щоб він насамперед за нас турбувався.

– А звідки ти знаєш, яку дозу дістав, якщо це неможливо побачити?

– Плівкові дозиметри. А ще маю кишеньковий. Лікар тримав нас в ізоляторі п'ять хвилин, перевіряв. Роба й респіратори зупинили опромінення, і ніхто нічим не надихався. Іншим залишилося тільки очистити все, що ми винесли з лабораторії. Ну а що, це ж звична процедура. Компанії таке щодня роблять.

– То їм не довелося дзвонити в той «Трейсер...»?

– «Трейсер контрол»? Через такий невеликий витік – ні. От коли аварія виходить з-під контролю, як, наприклад, коли щось із реактором або коли це виходить за межі лабораторії й виникає загроза зараження всього міста. А в такому випадку – ні. На щастя, нам вдалося все втримати в лабораторії. Бляха, за годину після аварії відповідальний за радіаційну безпеку перевірів кожен дюйм того місця: камеру безпеки, кімнати знезараження, які ми проминали дорогою в душ; навіть мій невеликий кабінет біля лабораторії. І це ж вони ще раз ретельно все перевірятимуть – усю територію, просто щоб бути точно впевненими. Але скажу тобі таке, Барні. До трагедії було дуже близько.

Барні вийшов перед будівлею відділу моделювання ще під враженням від думки про те, що, як Карен і зазначала, навіть з усіма їхніми знаннями й запобіжними заходами, усім плануванням та обережністю щось усе одно може

непередбачувано витекти не в тому місці не в той час і вплинути на їхні життя.

А найгірше, блін, те, що воно завжди там було, завжди так близько, а він і гадки не мав.

Липень

1

Через два дні після барбекю четвертого липня Барні зрозумів, що з'їв щось не те: його нудило. Уже другий ранок він прокидався з головним болем, а на руці з'явився висип, який поширювався. Йому спало на думку звернутися до лікаря, але він вирішив подивитися, чи не стане краще протягом дня. Тихо вдягнувся, щоб не розбудити Карен, і спустився вниз поснідати. Кухня була чиста, більшість тарілок вимиті. Вона старається змінитися.

Щоразу, як він думав сказати їй, що хоче пожити окремо, щось втручалось. Спочатку похорон його діда, – довелося знову побачитися з батьками, – тоді її репетиції, тепер це. І за останні кілька тижнів здавалося, наче вона відчуває його наміри й намагається змінитися. Усе стало легше, відколи Барні перестав працювати над Венерою. З часу похорону він навіть не спускався в підвал.

Барні наніс на шкіру мазь і вкрив марлею розчервонілу руку, обережно натягнув сорочку, одягнувся й більше про це не думав, а тоді вийшов з дому, де його мав би підібрати Прагер. Поки вони їхали, Барні відчував, що старий якось незвично замислений.

– Щось не так?

Прагер похитав головою, і тоді Барні побачив його руки на кермі.

– Обпікся чимсь?

– Почало напухати пару днів тому, – відповів Прагер.

– Схоже на серйозний опік. – Барні дивився на руки Прагера з довгими кістлявими пальцями, які, здавалося, мали б бути короткі й міцні. Досить делікатні долоні на противагу Прагеровій присадкуватій фігурі. Над кісточками виднілися струпи.

– Мабуть, алергія якась, – буркнув Прагер. – До лікаря треба сходити.

– Цікаво, – згадав Барні. – У мене от висип на руці. Свербить пекельно. Теж думав сходити перевіритися.

Прагер спохмурнів.

– Ти це коли побачив?

– Пару днів тому. Гадав, що десь обпікся й не помітив. А тоді подумав, що то я, мабуть, щось не те з'їв на пікніку.

Прагер кивнув, але його обличчя обвисло, він згорбився над кермом, ніби збирався з останніми силами, щоб керувати машиною.

– З тобою все добре?

– Та, лише нудить трохи. Слухай, я, напевно, не піду на роботу. Підвезу тебе до Центру, а сам до лікаря сходжу. Повідомлю тебе, як тільки дізнаюся, що це. Може, то ми щось обое з'їли в ідальні компанії, тоді нафіг їх засудимо. – Він слабенько всміхнувся, а за кілька хвилин Барні вже проводжав авто поглядом.

Протягом дня Барні нудило, але він це ігнорував. Лише ввечері помітив, що з висипом усе стає ще гірше, тоді й згадав, що Прагер пішов до лікаря й може знати, у чому там річ. О сьомій тридцять він задзвонив Прагерові додому, але якийсь чоловік, що назвався Елом Бендіксом, сказав, що Прагера забрали в Меморіальну лікарню Елджина менш ніж годину тому.

– Що з ним?

– Вибачте, я не маю права ділитися будь-якою інформацією з газетами чи ще кимсь.

– Я не з газети. Що діється? Він мав мені подзвонити після того, як відвідав лікаря. У мене те саме...

Але чоловік повісив слухавку зі словами:

– Слушайте, ми тут зайняті. Подзвоніть у лікарню.

– Та якого хера! – викрикнув Барні, коли на кінець розмови в кімнату ввійшла Карен. – У нього такі ж опіки, як у мене.

– Які опіки?

– На руках, червоні плями на тильній стороні долонь, і пальці розпухлі. У мене теж висип на руці – свербить, зараза. Спочатку думав, що обпікся, але не пам'ятаю такого. – Барні побачив, як дивно дружина витріщається на його руку, на якій закотив рукав, щоб показати. Стало ще гірше: рука вкрилася струпами, як і в Прагера.

– Я не знала, що в тебе теж, – налякано прошепотіла Карен. – Глянь. – Вона розстебнула блузку й опустила ліву бретельку ліфчика, демонструючи червоні плями на грудях. – І тут... – Підняла спідницю, показуючи такі ж плями на правому стегні.

– Це коли в тебе з'явилося?

Вона дивилася на висип на грудях так, ніби там у неї звивалася змія.

– Не пам'ятаю. Кілька днів тому. Воно трохи почервоніло, і я подумала, що то реакція на ті гормони, які почала пити минулого тижня. Але вчора помітила те саме на стегні, подзвонила лікареві Лірою, він сказав, що то може бути побічний ефект і щоб я перестала їх уживати. Але, Барні, у мене теж тут стає все гірше.

Вони дивилися одне на одного, а тоді Карен прошепотіла те, про що він уже подумав:

– Подзвони в лікарню, запитай, що з ним.

Медсестра сказала лише, що з Максом Прагером усе гаразд, але з ним не можна ні поговорити, ні до нього навідатися. Барні наполягав, щоб йому дали поговорити з лікарями. Коли лікар нарешті взяв телефон, Барні сказав йому:

– Слухайте, я не просто так тут розпинаюся. У мене з дружиною, здається, такий самий висип, як у Прагера на руках.

– Містер Прагер заходив до вас додому протягом останніх кількох тижнів?

– Ні, він ніколи не був у мене вдома, але...

– Хтось із вас працює у відділі досліджень?

– Ні, я в моделюванні.

– Тоді я б цим не переймався.

– Але чому ви не можете сказати мені, що з ним не так? До чого ця загадковість? Якщо це раптом щось заразне, я мушу знати. Ми з ним на роботу разом іздимо. По черзі підвозимо один одного.

Запала тиша, і Барні був певен, що лікар прикрив мікрофон слухавки, щоб з кимсь поговорити.

– Слухайте, нічого заразного, – зрештою озвався лікар. – Це не хвороба. Назвіть своє прізвище й адресу, люди прийдуть і вас обстежать. Не впускайте більше нікого, доки наші люди туди не прибудуть.

Барні продиктував потрібну інформацію, але не встиг поставити жодного іншого запитання, як лікар повісив слухавку.

Через десять хвилин хтось із санітарного відділу компанії подзвонив і сказав, що з ними зв'язалися з лікарні й що якийсь містер Герсон зі своїми людьми вже іде для проведення звичної перевірки.

Але прибули вони аж за годину. Карен була на кухні, коли Барні почув, як на під'їзну доріжку заїжджає машина, і крізь відчинене вікно побачив, як друге авто паркується біля тротуару перед будинком. Було надто темно, щоб розібрати хоч щось, окрім двох пар передніх фар, але коли вони згасли, під світлом ліхтарів на ганку він побачив білий вантажний автофургон, а зі свого кута зору зміг прочитати червоний на білому напис: «Трейсер контрол».

Двоє чоловіків у білих комбінезонах із каптурами та масками вийшли з фургона й повільно пішли доріжкою. Один тримав ліхтарика, другий ніс невелику валізу. Барні підійшов до дверей, щоб привітатися, але за вікном почув застережний тріск і якось здогадався, що то лічильник Гайгера. Але що тут робить цей «Трейсер контрол» і чому ці двоє в білих комбінезонах користуються лічильником Гайгера в нього на газоні? Барні гукнув ім:

– Що діється?

– Зачекайте, містере Старк. Краще стійте на місці. За хвилину все пояснимо.

Коли вони нарешті дісталися до дверей, він подумав, що зараз подзвонять у дзвінок, але той, що з коробкою, тримав у руках коротку паличку й водив нею над сходами, перилами ганку, дверними ручками й багетами вздовж дверей. Клацання сповільнилося, тоді знову заторохтіло й знову стихло. Барні пізніше зрозумів, що це було дивно; він знав, що то лічильник

Гайгера, та разом з тим відчував, що все це якось неправильно. Не впевнений, як чи чому, але знав, що в цьому впорядкованому науковому світі радіоактивність має бути обмежена лабораторією, рентгенівським кабінетом, радіоактивними випадками на місцях ядерних випробувань ворогів (чи кількох друзів), але жоден здоровий глузд і логіка не пояснювали, що ті двоє в білому й з масками роблять у нього перед дверима з тріскучим лічильником Гайгера. Він навіть не намагатиметься думати, що це означає. А як інакше, якщо він нічого не знає про радіоактивність і обладнання, що її створює й вимірює? Раптом йому захотілося знати про це більше.

Теленькнув дзвінок. Карен зайшла в кімнату, коли він відчинив двері. Вона не бачила, як ті чоловіки підійшли, як Барні, через вікно, тож коли помітила двох у каптурах і з масками, то закричала.

– Треба було попередити тебе, – сказав Барні, намагаючись її заспокоїти.
– То про цих чоловіків говорили в санітарному відділі.

– Господи! – вигукнула вона. – Я б і не подумала.

– А що, ти думала, що вони з Марсу?

– Не знаю, що думала. – Вона засміялася. – Та я не збиралася їх впускати.

Барні відчинив двері-ширму.

– Ну, заходьте, – звернувся він до чоловіків. – Містер Герсон?

Тип із лічильником Гайгера показав трубкою на машину біля тротуару.

– Мене звати Ел Бендікс. Це Гас Макнайт. Але ви з місіс Старк поки стійте на місці, ми вас перевіримо. Тоді повільно заїдемо в будинок.

Барні намагався придумати, що запитати, але не міг, бо раптом та маленька чорна коробочка, що шепотіла про радіацію незрозумілою йому мовою, стала найважливішим інструментом на світі.

Карен, що стояла у вітальні, охнула.

– Що таке, Барні? – Він знав, що вона вдосталь чула про радіацію, зараження й протирадіаційні укриття, щоб здогадатися, що таке лічильник Гайгера. Тоді вона спробувала пояснити ім: – Тут ні. У будинку не мало б бути ніякої радіоактивності. Його побудували лише два роки тому, а ми прожили всього рік.

Чоловік із ліхтариком заговорив так, ніби виправдовувався:

– У вас фонять ворота гаража, передня доріжка, сходи, перила й дверна ручка. Ми спочатку перевіримо вас обох, а тоді весь будинок.

– Нас? – Вони вимовили це слово в унісон, Карен зиркнула на Барні й подалася назад, ніби очікувала, що він її підтримає й заперечить ті слова.

– Але як? – здавленим голосом запитав Барні. – То через аварію в лабораторії? Але ж усі сказали...

Тип із лічильником Гайгера – Бендікс – показав трубкою на машину біля тротуару.

– Дайте ми вас перевіримо, і містер Герсон усе пояснить. У вас машина страшно фонить. Уся в радіоактивному пилу. Тому ви обоє, найпевніше,

також заражені. Не хочу вас тривожити, але цінна кожна хвилина. Тому краще дайте нам зробити все швидко.

Радіоактивний пил. Слова, що полетіли йому в обличчя, ніби здушили його, забили горло й ніздрі. Карен позадкувала. Це абсурд, завила вона. Не може бути ніякої радіоактивності ні на ній, ні в будинку. Коли Барні після їхніх наполягань нарешті ступив уперед, щоб його перевірили, вона люто блимнула на нього очима, визнаючи, що він її зрадив.

Бендікс повільно водив трубкою над ними, тріск посилювався, коли вона підібралася до піджака. Барні скинув його. А тоді сорочку й майку, які раптом ніби запекли йому шкіру. Коли Макнайт побачив, що штани також доведеться зняти й що шкіра в Барні на передпліччях і плечах також має ознаки радіаційного зараження, він спробував підбадьорити його:

– Не хвилюйтеся, містере Старк. Ми знаємо, як із цим упоратися. – Бендікс пішов до фургона, дістав звідти компресор і два пластикові пакети. Коли повернувся, то спинився на мить і, побачивши, що сусіди спостерігають зі своїх вікон, сказав: – Краще зайти в гараж, бо нам потрібно полити вас зі шланга. У вас там є світло?

Барні отупіло кивнув, і вони обое пішли. Карен автоматично ввімкнула світло, поки Макнайт розкручував тонкий пластиковий шланг і запускав помпу, терпляче пояснюючи (дуже м'яко, як здавалося Барні):

– Ця хімічна речовина змие часточки з вашої шкіри, якщо вони ще не проникли надто глибоко. Ні, не торкайтеся! Ви можете втерти їх глибше. Просто поверніться, щоб я полив нею вам спину. Отак. А тепер обережно зітріть розчин. Добре. А тепер іще раз.

Барні обмивав руки під теплим потоком, підставляв руки й ноги, і щоразу, як Бендікс водив біля нього трубкою й вона тріскотіла швидше, шкіра на шиї в Барні напружувалася й поколювала, наче по ній щось повзало. Зрештою, коли, здавалося, минуло вже багато часу, Бендіксова трубка втішилась і показала, що він більше не заражений.

– Як ця фігня взагалі сюди потрапила? – запитав Барні.

Бендікс знизав плечима, надто зайнятий, щоб відповісти, але Макнайт пояснив, що Прагер виніс радіоактивний пил зі свого маленького кабінету в дослідницькій лабораторії на взутті та одязі після аварії.

– Але як? Господи, він же казав мені, що все відчистили. На радіо й телебаченні сказали, що загрози більше немає.

– Слухайте, – нетерпляче повів Бендікс, – ми з містером Герсоном усе пояснимо, коли...

– Був витік, – пояснив Макнайт, – через вентиляційний канал. Коли вони десь три тижні тому запустили вентиляцію, пил полетів Максові в кабінет. Він розніс його в кілька місць, зокрема у свою й вашу машини.

Слова зависли в теплому повітрі, перед тим як розрослися своїм значенням. Карен здригнулася, і Барні, відчуваючи прохолоду в грудях, зрозумів чому. Макнайт обережно здер смужку з одного пластикового пакета й витягнув звідти лікарняне кімоно, щоб Барні одягнувся.

– А тепер, місіс Старк, будь ласка... – звернувся до неї Макнайт досі теплим і вибачливим голосом.

Карен була налякана, проте Барні не знав, як полегшити для неї цю ситуацію. Бендікс трубкою лічильника Гайгера показав їй, щоб вона підійшла.

- Сукню, - сказав він, указуючи на шкалу.

- Але я щойно купила її, - видихнула Карен. - Така гарна! Як воно могло?..

- Через ваші або його руки чи від іншого одягу в шафі.

- Але я ще ж навіть не вішала її в шафу. Щойно витягла з коробки.

Бендікс знизав плечима, але знову підійшов Макнайт.

- Вибачте, місіс Старк. Мусимо це зробити. Знаю, як ви почуваетесь, але це для вашої ж безпеки. Будь ласка.

Карен піддалася його голосу, скинула сукню, а за нею й нічну сорочку. Барні збирався протестувати, але Макнайт, побачивши, як фонить її ліфчик, знову вибачився.

- У нас немає жінки для цієї роботи. То був терміновий дзвінок.

- У нас усі такі дзвінки термінові, - буркнув Бендікс.

- Не звертайте на нього уваги. У нас уже майже тридцять шість годин роботи без перерви. З іншої роботи в Клівленді до будинку містера Прагера сьогодні, а тоді сюди. Зробімо так, містере Старк. Ви тримайте лічильник Гайгера - доведеться зняти решту одягу також - і просто водіть свій дружині по тілу.

- Нема потреби. - Карен озвалася таким крихким голосом, що всі до неї обернулися. Вона взялася за застібку ліфчика, скинула його, зухвало стояла й тремтіла під жовтим світлом. Лічильник показав сліди на грудях і стегнах. Попри її зухвалу невимушеність, обое чоловіків відвернулися, коли вона себе омивала. Барні підійшов, хотів допомогти, але Карен відсторонилася.

- Облиш мене. Не підходь.

Коли Карен закінчила, її знову перевірили. Інструмент цокотів звичайним сумним пульсом фонові радіації. Усе забруднення зійшло, нічого не в'їлося глибоко в шкіру. Тоді Бендікс показав трубкою на її голову.

- Краще перевірте волосся.

Карен подалася назад.

- Не може там нічого бути. Я його вичісую щоранку й ввечері.

- Часточки такі мікроскопічні, що не факт, що ви їх вичесали, - заперечив Макнайт. - Не можна ризикувати, місіс Старк. Ви ж розумієте: ми б не наполягали, якби не були цілком упевнені.

Радіоактивні сліди були у двох місцях. Одне - внизу посередині, друге - спереду її скальпу. Зачувши тріск, вона захотіла торкнутися волосся, але Макнайт зупинив її.

- Краще не треба. Можете розповсюдити.

– Доведеться відрізати, місіс Старк. – Бендікс дістав ножиці з кишені комбінезона.

– Я вимію. Якщо не можна вичесати, то я все вимію, так не можна?

Макнайт похитав головою.

– Ви не зможете вимити все. І ще в нас немає часу. Краще відрізати.

– Ну, вам можна розказати й найгірше, – сказав Бендікс. – Решта все одно скоро повипадає.

Макнайт повернувся до нього, маска до маски.

– Це зараз було зайве.

– Вона все одно дізнається рано чи пізно. Краще приготуватися до того, що це далеко не мед.

Карен здригнулася, ніби від ляпаса, від напруження її трусило. Барні хотів заспокоїти її, але зараз не дозволяв собі підходити надто близько. Вона могла б втратити все, але волосся...

– Мені дуже шкода, – заговорив Макнайт, забравши ножиці в Бендікса, – але це вже кінець.

Він схилив її голову вперед і, перевіряючи лічильником, обережно стриг.

– Я намагаюся не зрізати більше, ніж треба.

Але це було складним завданням, і коли лічильник почав показувати норму, майже чверть її волосся лежала на папері, який він спеціально підстелив. Кілька волосин упало їй на плечі та груди, і Макнайт мусив перевірити, чи вони не радіоактивні. Тоді відступив, витягнув друге кімоно з пліофільмової обгортки, обережно здер зовнішню плівку й подав їй одяг.

Карен натягнула кімоно й щільно запнулася. Лише тоді поглянула на Барні.

– Добре, – сказав Бендікс, – тепер ходімо в машину – ступайте обережно по траві, де ми позначили білим порошком.

Карен подивилася на Барні, не рухаючись, і він бачив, що вона починає важко дихати, ніби хоче блювати, але насправді просто не могла стримати схлипування. Барні обійняв її однією рукою, дружина притулилася до нього, поки він вів її до машини, а сама відкрито плакала й занурювала пальці у рвані кінці волосся.

– Що ти з нами зробив, Барні? Що ти зробив?

Карен ридала в нього на плечі, поки вони залізли в бордовий седан, припаркований біля тротуару. Містер Герсон представився, але вона навіть не намагалася підняти голову. Барні кивнув на знак привітання й прослизнув на задне сидіння машини біля неї.

Барні почув лише половину пояснень містера Герсона про те, що вони зараз пойдуть у лікарню для обстеження, і, поки повернуться, будинок буде повністю незаражений. Він відчув, як Карен напружилася біля нього й сіла рівно.

– Будинок?

Містер Герсон, що сидів спереду біля водія, повернувся до неї й кивнув. Він виглядав чепурно, трохи сивий, з акуратною армійською зачіскою. Непривітність, яку Барні відчув під час телефонної розмови, лише посилилася в машині, бо в тьмяному світлі виднівся лише його профіль.

- Боюся, що так, місіс Старк. Прийдуть незгоди - загін знезараження - і чотири-п'ять днів перевірятимуть та очищуватимуть усе.

- Усі мої речі?!

- Звісно, вам відшкодують усі збитки. Містер Енгстром попросив мене запевнити вас, що «Нешнал моторз» також покrije всі витрати, поки ви будете в лікарні, і під час усіх процедур знезараження.

Барні усвідомлював, що так мусить бути. Усе, чим вони користувалися, чого торкалися навіть ледь-ледь, стало забрудненим. Разом із пилюкою, яку Карен не прибрала, буде радіоактивний пил, він кружлятиме у вихорі й приземлиться на дивані, кавовому столику, абажурі чи на килимах.

- Що сталося? - запитав Барні. - Макс Прагер сказав, що радіоактивність ізольована в лабораторії. Сказав, що все почистили. Як воно проникло в його кабінет?

- Вони провели очистку після інциденту, - пояснив Герсон. - Не дзвонили нам, зробили все самі, - і це цілком нормально, запевняю вас, - але ніхто не подумав перевірити вентиляційну систему, яка мала вихід між безпечною зоною радіаційної лабораторії й маленьким кабінетом містера Прагера поруч. Через тиждень після інциденту надворі потеплішало, вони запустили кондиціювання повітря, вентилятор послужив трубопроводом для часточок пилу, які поширив від вентиляційного каналу в безпечній зоні до кабінету містера Прагера. Він виніс їх звідти - через тиждень, коли ніхто вже нічого не перевіряв, - собі в машину й дім, і у вашу машину також. Щоразу, як він сідав у вашу машину, то приносив нові часточки із собою, а щоразу, як ви сідали в його, то забирали трохи. Звісно, він подзвонив нам одразу, як дізнався про це, - пояснив Герсон. - Боюся, що йому досить эле. Вам обом пощастило. Своім вторинним зараженням ви дістали набагато меншу дозу, ніж він. І, звісно, доза опромінення в нього почала накопичуватися швидше.

- Барні, ми вже ніколи не будемо такими, як раніше.

І Барні усвідомив, що Карен бачила газетні шпальти й статті, але дотепер ядерні випробування, радіоактивні випадки, стронцій-90, йод у дитячому молоці, телевізори з дефектами кольору, загублені радієві голки, навіть приголомшливі історії про вроджені мутації жертв опромінення - усе це було десь далеко. Експерти були завжди на місці й запевняли їх, що все в безпечних межах.

Проте вони ніколи не згадували про ймовірність помилок, аж доки не ставало надто пізно.

Він мало знав про вплив радіації на людей.

Історії про нещасні випадки з радіацією рідко потрапляли на перші шпальти, і тепер Барні розумів чому. Деталі триматимуть у таємниці, аж доки все не очистять і «Нешнал моторз» із Комісією з питань ядерної енергії не вирішать, що можна повідомити громадськість. Тоді з'явиться півколонки в «Детройт таймз», де скажуть, що щось трапилося на промислових околицях Детройта, але все очистили, та й було це п'ять-шість місяців тому. Хвилюватимуться про це лише мешканці Елджина. Для решти світу це будуть (як і завжди) уже несвіжі новини.

Барні слабо пам'ятав симптоми променевої хвороби, відколи читав про Хіросіму, але, скільки міг згадати, спочатку виникають опіки, випадає волосся, тоді загострюються симптоми, які вже почалися, але які він перед тим нерозумно недооцінив (нудота, слабкість і втома, опіки), а потім, за кілька місяців, можливо, катаракта, а з роками лейкоземія чи рак. На якийсь час, можливо, безпліддя або мутації та викидні. Доза, мабуть, недостатньо велика, щоб убити їх, але назавжди залишаться ця слабкість, порожнеча. І тут йому спало на думку: якщо його чекає таке майбутнє, для чого тоді взагалі жити?

– Звісно, вам доведеться нас орієнтувати, – заговорив Герсон. – Сподіваюся лише, що ви не дуже багато часу провели в натовпах. – Він знов обернувся профілем, ніби в нього нормально чуло лише праве вухо й він хотів, щоб відповідь пролунала саме в нього. – Ні?

– Натовп? Ви про що?

– Ваше пересування з часу аварії. Нам потрібно буде відновити ваші маршрути. Усюди, де ви ходили, усі, з ким бачилися за останній місяць. Ви, напевно, поширили зараження на багатьох людей у багатьох місцях. У нас попереду багато роботи, і я б хотів, щоб ви нам допомагали скільки зможете, тобто поки можете. Як я й казав, «Трејсер контрол» залишатиметься в «Нешнал моторз» і перевірятиме всі можливі витіки; нам знадобиться ваша допомога. Ви, звісно ж, і надалі отримуватимете зарплату компанії.

– Звісно. – Але розум його метався останніми кількома тижнями, слідом забруднення, який він залишив. Тепер усе це доведеться пройти заново. Барні звеселила короткочасна думка, що він не може навіть учинити самогубство – принаймні доки не пройде заново всіма стежками й не погляне в кожне обличчя. Усіх й усе, чого він торкнувся, доведеться очистити, як їх із Карен очистили цього вечора. Це було зовсім неімовірно, і він знав, що їм, мабуть, цікаво, чому він сміється.

2

Для Карен ті п'ять днів у лікарні були ув'язненням без суду, жахіттям, у якому вона була колабораціоністкою, чії зустрічі з ворогом заразили її, за що її роздягли й зрізали волосся.

Вони не постригли її повністю, але те клоччя дратувало, тож на третій день Карен сама взяла в руки ножиці й коротко підстриглася. Її злило, що Барні дурнуватو прикидався, ніби так їй гарніше. Після стрижки Карен була смутна, годинами сиділа перед дзеркалом і дивилася на незнайомку, якою тепер стала. Карен ніколи в житті не стриглася коротко, як це часто робила Майра, і від цього чомусь почувалася винною.

– Що з нами буде? – зрештою запитала вона Барні.

– Вони закінчать до завтра, – запевнив він її. – Ми поїдемо додому, подивимося, що там, зберемо все до купи. Там, мабуть, такий бардак. Буде багато роботи.

– Ти ж розумієш, про що я! Не поведься зі мною, наче з дитиною. Що буде з нами далі?

– Я не поводжуся з тобою, наче з дитиною. Господи, перестань уже так ображатися на все.

Її злило, коли Барні так з нею говорив, і хоча Карен усвідомлювала, що йому так само тяжко, як і їй, нічого із собою вдіяти не могла.

– Так, я ображаюся. А ти просто стоїш і нічого не робиш.

– А що ж ти хочеш, щоб я робив?

– Хоч щось. Мені страшно. Це жах, відчуваєшся цілком нормальною й здоровою, але знаєш, що всередині щось відбувається. Усередині... – Вона не могла стримати сліз, а коли він обійняв її, то притислася до нього. – Ми більше не будемо нормальними й здоровими, так? Ну, будуть же ж наслідки радіації ще.

Вони не говорили про це дотепер, але вона мусила оприятити цю проблему, виклавши її словесно.

– Це залежить, – відповів він, уникаючи її погляду, – від того, як нас опромінило.

Карен відчула, що Барні хвилюється, намагається захистити її, і хотіла полегшити йому це завдання, проте не знала як.

– Ти дістав більше, ніж я, так?

Барні кивнув. Вона вагалася, не впевнена, чи варто про це говорити. Непевність страшніша за знання, і все одно їй було страшно знати. Якби вона була певна, що він знає, усе було б добре. Вона б не боялася обманювати себе, якщо хтось поруч знає про небезпеку.

– Ти знаєш, які там наслідки? – запитала Карен.

– Ніхто точно не знає. Але я читав про кілька таких випадків.

– Не розповідай мені. Вони знають, що робити?

– За нами наглядатимуть. Будуть обстеження.

Карен здригнулася, а коли Барні торкнувся її, зіщулилась.

– Вибач, – заговорив він, – я не хотів...

– Це буде як у Хіросімі? Опіки і... все інше?

– Зовсім ні. Краще про це не думати.

– Я постійно згадую зображення тих японських жінок і дітей, у яких згоріли обличчя, а голови... – А тоді вона згадала слова чоловіка з лічильником Гайгера. – Коли в мене повипадає волосся?

– Герсон каже: від трьох до чотирьох тижнів після опромінення, але воно почне відростати десь за півроку. Намагайся про це не думати.

Карен сховала обличчя в долонях. Не хотіла плакати. Неправильно так мучити його, але їй хотілося, щоб він також відчув її страждання. Увесь час, що вони пробули в лікарні, їй хотілося додому, але тепер, знаючи, що пойдуть завтра, ставало лячно. Вони кілька разів сварилися через різні дрібниці – їжу, не такий тон голосу. Коли містер Герсон прийшов, щоб забрати їх додому, Карен відмовилась їхати.

Герсон кивнув, ніби вже стикався з таким, і заговорив звучно й владно про те, як тепер удома безпечно. Він запевнив їх, що показники лічильника Гайгера тепер нормальні в кожному кутку – ніде не вище від рівня фонові радіації.

– Що це за рівень? – вимогливо запитала Карен.

– Навіть якби не було жодного інциденту, – пояснив він, роззираючись, ніби в пошуках дошки й крейди, щоб намалювати діаграму, – лічильник усе одно не показував би нуль. Навколо нас постійно є радіація, деяка природна, набагато більше потрапляє в атмосферу від випадів після ядерних випробувань. Але що стосується пилу з радіоактивного матеріалу, який потрапив до вас із лабораторії, наші техніки ретельно все відчистили. Добряче ми у вас поприбирали. Відчистили не лише будинок і студію вашого чоловіка, але й гараж та територію на вулиці.

Герсон усміхнувся, ніби особисто пишався виконаною роботою.

– Ми навіть перевірили ваших сусідів. Був слід на собаці Пітерсонів – за два будинки – на щастя, невеликий. Містер Пітерсон був дещо засмучений, бо його дружина має народити дитину в жовтні. І люди, що живуть поруч, Діллоні, які були у вас на барбекю четвертого липня, мали слід на тому глечики-термосі, що ви позичали. Але з іншими ви ніби не особливо контактуєте. Решта району чиста.

Карен зашарілися від того, скільки ці чоловіки тепер знають про їхнє життя, і від думки, що вони ходили по їхньому будинку, рилися в її шухлядах, торкалися особистих речей, листів, білизни, бачили, яка вона неохайна господиня. На мить вона відчула себе роздягнутою, як тоді в гаражі, але викинула це з думок, як і тоді, відкинула сором і подивилася Герсонові в очі.

– Добре, – виразно промовила вона. – Ходімо.

Поки вони їхали назад додому, Барні запитував, чому вони такі впевнені, що не могло залишитися десь сліду, який не помітили. Звідки знають, що перевірили все-все?

– Саме так і знаємо, – запевнив його Герсон. – Ми просто перевірили все-все. Ваш будинок, побачите, поділили на зони, і кожна зону скрупульозно досліджили, знезаразили й перевірили знову. Наші люди працюють з тампонами, губками й завжди, коли лічильник показує наявність радіоактивності, обережно протирають та усувають сліди забруднення. Ми користуємося не лише лічильниками Гайгера, – і стандартними Гайгера – Мюллера, і новими, – але й удосконаленим сцинтиляційним дозиметром, який дозволяє охоплювати широко. Стандартна процедура. «Трейсер контрол» знає свою справу. Більшість наших людей здобули свій досвід спеціалістів зі знезараження в армії. Я був у загоні знезараження на флоті, на наших закордонних ядерних уставах. З витоками радіації ми двадцять чотири години на добу боремося й тут, у нас. Є кілька таких організацій, як наша, знаєте. «Трейсерлеб» у Бостоні. «Нюклір Чикаго» в Чикаго. Інші на півдні й на Західному узбережжі.

Тоді він спинився й глянув на Барні.

– Як думаєте, зможете виділити нам трохи свого часу, починаючи з понеділка? Ми б із Бендіксом і Макнайтом пішли там, де ходили ви, коли пригадаєте, які ви місця відвідували після інциденту. Що швидше ми візьмемося до цього, то більша можливість узяти розповсюдження радіоактивного пилу під контроль. І ви також, місіс Старк, звісно. Я

послав по кілька додаткових команд, і коли ми перевіримо кожне місце, вони підуть слідом і розосередяться, щоб зайнятися знезараженням.

Барні швидко погодився, і Карен здалося, що йому незручно. Він уникав її погляду, тож вона глибоко вляглася в сидінні й занурилася в себе, розмірковуючи над тим, що їй тепер однаково, де він був чи з ким за ці останні тижні. Вона не могла йому зараз сказати (більш тепер тримав їх разом якийсь час), але те, що їх розділяло, той розкол між ними, що постійно ріс, тепер став ширшим, ніж будь-коли. Карен знала, що нерационально звинувачувати його в тому, що сталося, проте, коли Барні торкнувся її, зрозуміла, що вони більше ніколи не належатимуть одне одному.

Коли вони прибули до будинку, Карен побачила, що команда знезараження, як їх називав Герсон, саме закінчує роботу в гаражі. На денному світлі чоловіки в білих комбінезонах і з каптурами не виглядали так зловісно, як того вечора (невже то було лише тиждень тому?), коли вона побачила, як вони заходять через москітні двері, і тоді ледь не знепритомніла. Чоловіки саме збирали свої речі, – Герсон це називав «приладдям», – коли Старки вийшли з машини й пішли під'їзною доріжкою. Спочатку Карен ішла нерішуче, ніби сумнівалася, що все це насправді. Чоловіки, яких вона вже почала вважати персонажами своїх нічних жахів, закінчували роботу й завантажували фургони.

Вона відвернулася, коли люди в комбінезонах виносили великі бочки з написами «ОБЕРЕЖНО: РАДІОАКТИВНИЙ МАТЕРІАЛ!». На під'їзній доріжці зона навколо машини була обнесена мотузками, на лобовому склі були стикери, а на дверній ручці – ярлик «НЕБЕЗПЕЧНО: РАДІОАКТИВНИЙ!» з бузковим трипелюстковим знаком на жовтому фоні, символом радіації, як їй віднедавна стало відомо.

– Навколо машини чисто, – говорив Герсон, – але всередині надто фонить, щоб працювати, та й сенсу нема. Ми її замкнули. Евакуатор скоро буде.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=49191838&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Тут і далі використано переклад Біблії Івана Огієнка. (Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше.)

2

Амніоцентез – аналіз рідини, що оточує плід у матці, задля діагностичної мети.

3

Hedda Gabler – ім'я головної героїні в однойменній п'єсі (1907) Генріка Ібсена.

4

Вигаданий персонаж науково-фантастичної новели Філіпа Френсіса Новлана «Армагеддон 2419 н. е.» (1928).

5

Китайська страва – підсмажена локшина з овочами, м'ясом чи морепродуктами.